HÖGSKOLAN I GÄVLE

Institutionen för ekonomi

Titel: *Nedskrivningprövning av goodwill – Hur har nederländska börsnoterade företag efterlevt kraven enligt IAS 36 punkt 134?*

Författare: *Mikaela Enroth*
Jenny Eriksson

Kurspoäng: *15 högskolepoäng (ht 2007)*
Kursnivå: *Magisterkurs (D-nivå)*

Examensarbete i ämnet företagsekonomi

ABSTRACT

Date:	2008-01-26
Level:	Final assignment for a Master degree in Science in Business Administration

Adress:	Department of Business Administration University of Gävle S-801 76 Gävle SWEDEN
Phone no:	+46-(0)26-64 85 00
Fax no:	+46-(0)26-24 86 86
Web page:	http://www.hig.se
Author:	Mikaela Enroth and Jenny Eriksson
Supervisor:	Fredrik Hartwig

Head:	Impairment testing of goodwill - How do the listed Dutch companies live up to the demands of IAS 36 p.134?
Rubrik:	Nedskrivningsprövning av goodwill – Hur har nederländska börsnoterade företag efterlevt kraven enligt IAS 36 punkt 134?

Key words:	Goodwill, long-lived intangible assets, impairment test, IAS 36 p.134, IFRS 3, asymmetric information
Nyckelord:	Goodwill, immateriella tillgångar med obegränsad nyttjandeperiod, nedskrivningsprövning, IAS 36 punkt 134, IFRS 3, informationsasymmetri

SAMMANFATTNING

Från och med 1 januari 2005 måste alla noterade bolag inom EU följa gemensamma regelverk för sin koncernredovisning. Detta har inneburit att företagen har varit tvungna att anpassa sig efter nya regler. Vidare har EU ställt krav på hur dessa nya regler ska efterföljas i de olika länderna, där bland annat Sverige har haft en övervakningspanel som då sett till att de svenska företagen följer de regler och normer som gäller. I Nederländerna däremot har det tidigare saknats en sådan motsvarighet och frågan nu är om detta har lett till att det finns skillnader i hur de två olika ländernas företag ger information i sina årsredovisningar?

En ny regel som tillkommit i och med de nya regelverken är att företagen inte längre får skriva av goodwill, utan måste istället göra en nedskrivningsprövning varje år för att se om värdet ändrats. Om värdet har förändrats måste företaget skriva ner beloppet.

Syftet med studien är att undersöka i vilken utsträckning börsnoterade företag i Nederländerna följer standarden IAS 36 punkt 134 gällande nedskrivningsprövningar av goodwill, jämfört med svenska företag. Vidare vill vi även undersöka om det finns skillnader mellan hur olika företag i Nederländerna följer denna standard och lämnar ut den information som krävs.

För att få underlag till studien har vi granskat nederländska årsredovisningar där ursprungsantalet var 154, men efter bortfall användes endast 67 i vår studie. I vår granskning har vi tittat efter hur noga våra utvalda företag följt IAS 36 punkt 134 och funnit väldigt varierande resultat. Vi har använt oss av samma poängsystem som en tidigare uppsats och värdet vi fått fram har sedan jämförts med våra hypoteser; omsättning, balansomslutning, andel goodwill av totala tillgångar och tillsist avkastning. Vidare har vi försökt se samband mellan våra variabler genom regressionsanalyser i statistikprogrammet SPSS. Dessa analyser visar dock på att inget samband föreligger mellan vår beroende variabel och de oberoende variablerna. Detta beror troligen på att företagen inte haft tillräckligt med tid till att acklimatisera sig till de nya reglerna eller att informationen är så pass känslig att de inte vill synliggöra den för konkurrenter och andra intressenter. Men när resultaten ställdes mot de svenska siffrorna från den tidigare undersökningen såg vi tydligt att Sverige är bättre på att ge information än Nederländerna. Detta tyder då på att den s.k. övervakningspanelen kan ha haft en betydande roll gällande hur mycket information som ska tas med i årsredovisningarna.

SUMMARY

From first of January 2005, all noted companies within the European Union have to use the same accounting standards for their consolidated statements. This has meant that the companies have had to get accustomed to new regulations. Further more the EU has put up demands on how these new rules and standards should be followed within the different countries. Sweden has had an oversight body that has made sure that the Swedish companies follow these recommendations and standards. Within the Netherlands there hasn't up until recently existed a similar organization and the question now is if this has lead to that there are differences in how these two countries give out information in their annual reports?

One new rule that has come forward with the new standards is that the value of goodwill no longer can be depreciated. Instead the companies have to do an impairment test every year to see if the value of goodwill has changed. If it has changed the company has to write down the value.

The purpose of this essay is to study to what extent listed companies in the Netherlands follow IAS 36 p.134 regarding impairment tests of goodwill, compared to Swedish companies. We also want to study if there are differences between how different companies in the Netherlands follow this standard and give the appropriate information in their annual reports.

To get a foundation for our study we examined Dutch annual reports where the total amount of listed companies was 154, but only 67 were used for the study. What we have looked for is how well these 67 companies have followed IAS 36 p. 134 and found varying results. We have used the same point system as an earlier essay and the value received has been compared to our hypotheses; turnover, total assets, return on equity and goodwill from total assets. We have tried to see if there is a correlation between them by using the statistical program, SPSS. These analyses show that there is no connection between our variables which most likely has to do with the fact that the companies haven't had enough time to get accustomed to the new regulations or that the information is sensitive and the companies don't want their competitors to get a hand on that information. But when we compared our results to the earlier studies on Swedish companies it was obvious that the Swedish companies give out more information than the Dutch companies. This indicates that the oversight body has had an important part in how much information that should be included in the annual reports.

BEGREPPSFÖRKLARINGAR

Förkortningar

AFM Authority for the Financial Markets

BFN Bokföringsnämnden

CESR Committee of European Securities Regulators

FASB Financial Accounting Standards Board

IAS International Accounting Standards

IASB International Accounting Standards Board

IASC International Accounting Standards Committee

IFRS International Financial Reporting Standards

RR Redovisningsrådet

Begrepp

Avkastning på eget kapital: anger vinsten på investerat kapital. Dessa mått mäter lönsamheten i ett företag och beräknas ofta genom att man ställer företagets resultat mot kapitalet. (www.blinfo.se) Enligt Schuster (2005) ser formeln för avkastning ut så här:

Avkastning = Nettovinst/ Eget kapital.

Balansomslutning: är företagets totala tillgångssumma i balansräkningen.(www.blinfo.se)

Diskonteringsfaktor: används för att beräkna framtida kassaflöden. Diskonteringsfaktorn skall återspegla aktuella marknadsmässiga uppskattningar av pengars tidsvärde och de specifika risker som är knutna till tillgången. (Newset 2003, s.2)

Förvärvad goodwill: är skillnaden mellan förvärvspriset och det verkliga värdet på det uppköpta företagets nettotillgångar. (Artsberg 2005, s. 242) När vi pratar om goodwill i denna

uppsats är det förvärvad goodwill vi refererar till. IAS 36 tillämpas på förvärvad goodwill. (IFRS/IAS 2006 s. 477)

***Kassagenererande enhet**:* är den minsta identifierbara grupp av tillgångar som genererar kassaflöden och som är till största del oberoende av kassaflöden rörande andra tillgångar eller grupper av tillgångar. (IAS 36)

Nettoförsäljningsvärde: likställs med marknadsvärdet med avdrag för försäljningskostnader om det finns en aktiv marknad för tillgången i fråga. (Artsberg 2005, s. 222)

Nyttjandevärde: är detsamma som det diskonterade nuvärdet av framtida inbetalningar till företaget på grund av användandet av tillgången minskat med tillgångens restvärde.

Omsättning: anger hur mycket ett företag har sålt varor och tjänster för under en viss period. Omsättning är ett nyckeltal som egentligen inte anger hur lönsamt ett företag är men som ofta används som mått på framgång. (www.blinfo.se)

WACC: står för weighted avarage cost of capital = företagets vägda genomsnittliga kapitalkostnad. Formel: Skuld/totalfinansiering * (låneränta) * (1-skatt) + Eget kapital/ totalfinansiering * (kostnaden för eget kapital) = vägd genomsnittlig kapitalkostnad (www.12manage.com)

Återvinningsvärde: definieras som det högsta av en tillgångs nettoförsäljningsvärde och nyttjandevärde.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

ABSTRACT **2**
SAMMANFATTNING **3**
SUMMARY **4**
BEGREPPSFÖRKLARINGAR **5**
FÖRKORTNINGAR 5
BEGREPP 5
INNEHÅLLSFÖRTECKNING **7**
1. INLEDNING **9**
1.1 BAKGRUND 9
1.2 PROBLEMDISKUSSION 11
1.3 SYFTE 12
1.4 AVGRÄNSNING 12
2. METOD **13**
2.1 VAL AV ÄMNESOMRÅDE 13
2.2 DATAINSAMLINGSMETOD 14
2.2.1 Insamling av årsredovisningar *14*
2.2.1.1 Granskning av årsredovisningar 15
2.2.1.1.1 Bortfall 15
2.2.1.1.2 Poängssystem 15
2.2.2 Regressionsanalys *16*
2.2.3 Val av litteratur *16*
2.2.4 Insamling av övrig sekundärdata *17*
2.2.5 Insamling av data från Internet *17*
2.3 KÄLLKRITIK 17
3. REFERENSRAM **19**
3.1 OLIKA REDOVISNINGSTRADITIONER 19
3.2 NEDERLÄNDERNAS REDOVISNINGSHISTORIA 20
3.3 SVERIGES REDOVISNINGSHISTORIA 21
3.4 NORMER OCH STANDARDS 22
3.4.1 IFRS 3: Rörelseförvärv *23*
3.4.1.1 Förvärvsmetoden 24
3.4.2 IAS 36: Nedskrivningar *25*
3.4.2.1 Nedskrivningstest 25
3.4.2.2 Framtida kassaflöde 25
3.4.2.3 Goodwill fördelat på kassagenererade enheter 26
3.4.2.4 Upplysningar 27
3.5 RELEVANTA TEORIER 28
3.5.1 Agentteorin *28*
3.5.2 Informationsasymmetri *29*

4. TIDIGARE FORSKNING OCH HYPOTESUTVECKLING 30

4.1 HYPOTESER 31
4.1.1 Hypotes 1 31
4.1.2 Hypotes 2 32
4.1.3 Hypotes 3 32
4.1.3 Hypotes 4 32

5. RESULTAT OCH ANALYS 33

5.1 SVARSFREKVENS PÅ UPPLYSNINGSKRAVEN 33
5.1.1 (a) Goodwill och (b) immateriella tillgångar med obegränsad nyttjande period 33
5.1.2 (c) Grund för fastställande av återvinningsvärdet 34
5.1.3 (d) Återvinningsvärde baserat på nyttjandevärde 35
5.1.3.1 (di) Varje viktigt antagande för kassaflödesprognoser 35
5.1.3.2 (dii) Metod för fastställanden av antagandenas värden 36
5.1.3.3 (diii) Prognosperiod 36
5.1.3.4 (div) Tillväxttakt bortom prognosperioden 37
5.1.3.5 (dv) Diskonteringsfaktor för kassaflödesprognoserna 37
5.1.4 (e) Återvinningsvärde baserat på verkligt värde minus försäljningskostnader 38
5.1.5 (f) Känslighet för rimliga förändringar i viktiga antaganden 39
5.2 SAMMANSTÄLLNING AV HYPOTESER 39
5.2.1 Redovisning av hypotes 1 40
5.2.2 Redovisning av hypotes 2 41
5.2.3 Redovisning av hypotes 3 43
5.2.4 Redovisning av hypotes 4 44

6. SLUTDISKUSSION 45

6.1 HYPOTES 1 45
6.2 HYPOTES 2 OCH 3 46
6.3 HYPOTES 4 46

7. FÖRSLAG TILL FORTSATTA STUDIER 48

8. KÄLLFÖRTECKNING 49

8.1 LITTERATURLISTA 49
8.2 ARTIKLAR 49
8.3 ELEKTRONISKA KÄLLOR 50
8.4 UPPSATSER 51
8.5 ÅRSREDOVISNINGAR 51

BILAGA 1 54

BILAGA 2 57

BILAGA 3 61

BILAGA 4 65

1. INLEDNING

I detta kapitel inleder vi med att presentera bakgrunden och problematiseringen av uppsatsens ämne. Detta mynnar sedan ut i uppsatsens syfte. Därefter följer ett kort stycke om studiens avgränsning.

1.1 Bakgrund

I och med att de globala kapitalmarknaderna efterfrågar jämförbara redovisningar har det funnits starka incitament för att harmonisera redovisningen. Redovisningen kan i en globaliserad värld möjliggöra kontroll och styrning på distans förutsatt att det finns ett internationellt redovisningsspråk. (Artsberg 2005, s. 144)

I de anglosaxiska länderna, eller framför allt i USA utvecklades och framtogs redovisningsregler och standards av amerikanska Financial Accounting Standards Board, FASB. (Smith 2005, s. 60-65) I de kontinentala länderna var det främst intern lagstiftning som gällde. Det utvecklades sedan till att inom EU sattes det upp gemensamma redovisningsriktlinjer och direktiv som sedan skulle gälla inom varje medlemsland. Men eftersom detta var en väldigt utdragen och trög process insåg EU att det var dags att ändra på systemet. (Deegan & Unerman 2006, s. 111)

I och med de amerikanska kapitalmarknadernas stora betydelse ansåg EU att det vore lämpligt att de amerikanska normerna skulle följas även inom EU. Detta visade sig dock inte vara möjligt eftersom det skulle vara svårt för en icke-amerikan att ha inflytande över den amerikanska normgivningen och normbildningen. I stället valde EU att upphöja IASBs normer till standard för de börsnoterade företagen inom EU. (Artsberg 2005, s. 428) År 2002 beslöt EU att från och med den 1 januari 2005 skulle Europas motsvarighet till FASB, organisationen International Accounting Standars Board, IASBs, regler och standards gälla inom hela EU. Konkret innebar detta att alla noterade bolag skulle upprätta sina årsredovisningar enligt IAS/IFRS. (Smith 2005, s. 60-65)

Målet med införandet av IAS/IFRS inom EU var och är att förbättra kvaliteten på företagens finansiella rapportering genom att öka dess jämförbarhet och genomskinlighet, samt att främja utvecklingen för en integrerad kapitalmarknad i Europa. Dock kan inte detta genomföras enbart genom att införa ett krav på att efterfölja IAS/IFRS. Det är även nödvändigt för företagen att de faktiskt följer reglerna och att de gör så konsekvent inom hela EU. Att införa dessa nya regler och standars har varit en stor utmaning för EU i och med att strukturen och organiseringen av enheternas ansvar för övervakningen av de finansiella rapporteringskraven skiljer sig åt mellan de olika EU-länderna då både privata och offentliga organ används. Vissa länder saknar helt övervakningsorgan, trots att EU-bestämmelserna uttrycker att länderna inom EU ska vidta de åtgärder som krävs för att se till att IAS/IFRS-reglerna efterföljs. (Accounting Review 2005, s. 182)

Nederländerna var ett av de länder som inte hade något övervakningsorgan men som under år 2004 startade en process för att utveckla ett sådant. Det förslag som gavs var att övervakandet av den finansiella rapporteringen skulle skötas av ”The Responsibility of a Securities Regulator” som skulle kunna ta ärenden till domstol för att erhålla rättslig bedömning om nödvändigt. AFM, som grundades 1988, har till uppgift att övervaka den finansiella marknaden och enligt Accounting Review (s. 192-193) är det detta organ som fick i uppgift att övervaka den finansiella rapporteringen från och med år 2005. Vidare grundade AFM ”The Financial Reporting Committee” som består av tolv yttre experter inom internationell finansiell rapportering. Denna kommittés uppgift är att bidra med en vidare förståelse för övervakning av finansiell rapportering. Medlemmarna i kommittén har en mandattid på tre år. (www.afm.nl)

I Sverige å andra sidan bildades den s.k. övervakningspanelen redan år 2003. Deras främsta uppgift har varit att övervaka att börsnoterade företag upprättar årsredovisningar i enlighet med gällande lagar. Detta görs genom att panelen granskar årsredovisningar och andra rapporter efter att de har blivit publicerade. Tanken bakom är att övervakningen ska fungera som ett extra skydd för investerarna och att allmänheten förtroende för kapitalmarknaden upprätthålls. (www.overvakningspanelen.se) Sedan ungefär ett år tillbaka är övervakningspanelen avvecklad och numera är det Finansinspektionen som ska fungera som den överordnade myndigheten medan de auktoriserade marknadsplatserna, Stockholmsbörsen och NGM, ska utföra det praktiska arbetet. (Balans nr 6-7 2007, s. 54)

1.2 Problemdiskussion

I och med de nya IAS/IFRS-reglerna har EU-länderna varit tvungna att anpassa sig till nya regler och standarder och för många har detta varit en stor omställning. En av många förändringar, och en väldigt viktig sådan, är att företagen numera inte längre får skriva av goodwill utan ska istället årligen göra ett nedskrivningstest i enlighet med IAS 36: Nedskrivningar. (Balans nr 6-7 2006, s. 29) Tidigare räknades goodwill till en tillgång som normalt skulle skrivas av över maximalt 20 år, där det i vissa fall accepterades en längre avskrivningstid. Vid denna tid trodde många att man fått en långsiktig lösning på frågan om redovisning av goodwill. När sedan USA nyligen ändrade sin reglering inom detta område valde IASB inte en lösning enligt de tidigare IAS-reglerna utan ett nytt synsätt som nu har införts i IFRS 3:Rörelseförvärv samt IAS 36. Företagen måste nu alltså göra en nedskrivningsprövning som syftar till att pröva om det redovisade värdet kan återvinnas genom en försäljning eller genom användning av tillgången. Detta nedskrivningstest skall göras även om det inte finns någon indikation på en värdenedgång och det ska göras vid samma tidpunkt varje år. Det kan och ska göras oftare om misstanke finns om en eventuell värdenedgång. En nedskrivning får inte återföras. Även om det inte görs någon nedskrivning ska omfattande information lämnas om nedskrivningstestet enligt IAS 36 punkt 134. Nedskrivningsprövning gjordes även tidigare men endast om det fanns indikationer på att en tillgång minskat i värde. Kravet på årlig prövning gäller även för de identifierbara immateriella tillgångar som har en obegränsad livslängd och ska således inte heller skrivas av. För övriga tillgångar gäller fortfarande att nedskrivningsprövning endast ska göras om det finns indikation på värdenedgång. (Thorell 2004, s. 89-94)

Innebär detta att det värde som representerar goodwill blir mer trovärdigt och rättvist än innan? Uppenbarligen kräver denna nya reglering rätt omfattande åtgärder. Det är inte svårt att se att det förmodligen kommer att kräva några år innan företagen följer denna standard fullt ut. Samtidigt borde stora företag, som har mer resurser än små företag, kunna klara av detta utan några större problem. Detta är förmodligen något som skiljer sig åt mellan länderna inom EU då historiken runt tidigare reglering ser annorlunda ut. Nederländerna har fått en övervakningspanel vars syfte är att kontrollera att IAS/IFRS-standarderna efterföljs, men innebär detta att de nederländska företagen i och med övervakningen följer IAS/IFRS fullständigt eller krävs det mer än så för att företagen skall lämna den upplysning som krävs?

1.3 Syfte

Syftet med denna uppsats är att undersöka i vilken utsträckning börsnoterade företag i Nederländerna följer standarden IAS 36 punkt 134 gällande nedskrivningsprövningar av goodwill, jämfört med svenska företag, samt om tre andra oberoende variabler; storlek, avkastning och goodwillandelen av totala tillgångar, har någon inverkan på företagens benägenhet att följa standarden. Vidare vill vi även undersöka om det finns skillnader mellan hur olika företag i Nederländerna följer denna standard och lämnar ut den information som krävs.

1.4 Avgränsning

Vi har valt att fokusera oss på Nederländerna och nederländska företag eftersom många studier redan gjorts om svenska företag. Vidare valdes Nederländerna för att de inte tidigare haft en tradition av att ha en övervakningspanel samt att Nederländerna härstammar från en annan redovisningstradition än Sverige (se kapitel 3). Med anledning av att vi utför en komparativ studie där den tidigare studien baserades på årsredovisningar från 2005 har vi medvetet valt att enbart granska år 2005.

2. METOD

I metodavsnittet redogör vi för hur vi gått tillväga kring denna studie. Detta för att läsaren ska få en förståelse för vilken forskning som bedrivits. Avsnittet avslutas med en diskussion kring för- och nackdelar med de metoder vi använt oss av.

2.1 Val av ämnesområde

Vi har valt att fokusera på nederländska börsnoterade företag och i vilken utsträckning de följer standarden IAS 36 punkt 134 gällande nedskrivningsprövningar av goodwill, jämfört med svenska företag. Därefter har vi ställt upp fyra hypoteser där vi antar att nederländska företag är sämre än svenska på att delge den här informationen. Detta i och med att Sverige under en tid har haft en övervakningspanel som noga granskat företagen och deras redovisning till skillnad från Nederländerna som fick en motsvarande övervakningspanel först år 2005. Vidare antar vi också att större företag (både högre omsättning och större balansomslutning) är bättre än mindre företag på att lämna ut information eftersom de har mer ekonomiska resurser, till exempel en större ekonomiavdelning. Därefter antar vi att nederländska företag med högre avkastning redovisar mindre information än företag med lägre avkastning. Detta för att mer lyckosamma företag kan vara mer utsatta för konkurrens och är därmed mer rädda att lämna ut information som kan vara känslig i förhållande till sina konkurrenter. Till sist antar vi att de företag med en högre andel goodwill redovisar mer information än företag med en mindre andel eftersom posten sannolikt anses ha en mer betydande roll i redovisningen. (För vidare läsning, se avsnitt 4, hypoteser)

Vår studie är en jämförande studie där vi har utgått från två uppsatser skrivna vid Högskolan i Gävle. Den första är skriven av Maria Hugg och Jenny Wahlström: *Nedskrivningsprövning av Goodwill - En kvantitativ studie om efterlevnaden av IAS 36 punkt 134.* Den uppsatsen har studerat svenska, börsnoterade företag och deras årsredovisningar från år 2005. Den andra heter *Nedskrivningsprövning av Goodwill - en kvantitativ studie om tilläggsinformation enligt IAS 36 punkt 134*, skriven av Karin Jansson och Michael Mekonen. Även den uppsatsen har granskat svenska, börsnoterade företag med årsredovisningar från 2005. Vi har i stort sett

gjort samma undersökning som de sistnämnda författarna men istället för svenska företag har vi tittat på nederländska, börsnoterade företag. Vi har vidare ställt upp våra hypoteser utifrån vilka hypoteser de använt sig av. Därefter har vi ställt vår uppsats mot deras uppsats för att se om det finns några skillnader länderna emellan.

2.2 Datainsamlingsmetod

Vår uppsats är en klart kvantitativ studie eftersom vi enbart har utgått från ”hårda” data som att titta på siffror och tolka årsredovisningar i stället för att göra intervjuer och få fram tanken bakom varför företagen redovisar som de gör. Detta innebär att vi endast valt att ta hjälp av information som redan finns, s.k. sekundärdata av olika slag och då främst företagens årsredovisningar, men även litteratur i ämnet redovisning, artiklar, andras uppsatser samt metodlitteratur.

2.2.1 Insamling av årsredovisningar

Eftersom vi från början valt att vi endast ska söka efter nederländska företag noterade på den nederländska börsen gick vi direkt in på Amsterdamsbörsens hemsida, www.euronext.com där vi fick fram en lista på alla företag. Men eftersom euronext även listar alla företag som finns på Paris- och Brysselbörsen var vi först tvungna att få fram endast Amsterdambörsens företag. Efter en ändring i sökfunktionen fick vi fram en lista på totalt 201 företag. Av dessa företag var en del företag listade flera gånger såsom exempelvis Unilever, med sju olika poster. Därför använde vi oss även av sidan www.jaarverslag.info vilken listar alla nederländska börsnoterade företag med snabblänkar till bland annat deras årsredovisningar. Den listan var på totalt 154 företag (se hela listan i bilaga 2). Det som skiljde sig från den jämfört med Amsterdambörsens sida, var att nu förekom det inga dubbletter. Genom dessa två sidor kunde vi lätt ta oss till de olika företagens hemsidor där vi letade fram årsredovisningar från 2005. För att dessa skulle vara intressanta för vår studie var de tvungna att vara på engelska samt att företagen var tvungna att ha både goodwill och redovisa enligt IAS/IFRS. Nästa steg blev därför att kontrollera om dessa företag hade goodwill, vilket vi gjorde genom att öppna årsredovisningen (oftast en pdf-fil) och söka på ordet goodwill. Om vi då fick upp träffar nöjde vi oss inte med att enkelt konstatera detta utan för att vara riktigt säkra kontrollerade vi även balansräkningen och noterna och vad som stod där. Därefter var vi

tvungna att ta reda om de företagen med goodwill faktiskt använder IFRS. Sökningen gjordes då på ordet IFRS och utifrån de träffar vi fick kunde vi lätt få fram information om vilka redovisningsprinciper företagen använder sig av.

2.2.1.1 Granskning av årsredovisningar

2.2.1.1.1 Bortfall

Av de 154 företag som innefattas av undersökningen har ungefär hälften fallit bort av olika anledningar. Detta är något som kan leda till att resultatet uppfattas som en generalisering av nederländska företag eftersom resultatet hade kanske varit annorlunda vid ett mindre bortfall.

Totalt blev det ett bortfall på 80 företag där 29 företag inte hade goodwill, 20 företag inte hade årsredovisningar på engelska, 13 företag tillhandahöll endast årsredovisningar för år 2006 samt nio företag som inte redovisade enligt IFRS. Utöver dessa var det 6 företag som uteblev på grund av att vi varken kunde få fram deras hemsidor eller årsredovisningar och tre företag som använder brutet räkenskapsår. Detta innebär att det efter bortfallet endast var 74 företag (se källförteckningen, avsnitt 8.5) som kunde innefattas i undersökningen. Av dessa 74 företag var det sju företag som baserade sitt återvinningsvärde på verkligt värde minus försäljningskostnader istället för nyttjandevärde. Dessa har vi valt, precis som de andra uppsatserna, att utesluta ur undersökningen. Detta därför att vi vill kunna jämföra våra resultat med deras och jämförbarheten blir sämre om vi hade valt att inkludera dessa företag i vår studie. Dock har vi under empiriavsnittet redogjort för dessa sju företag och huruvida de har uppfyllt upplysningskravet enligt punkt (e).

2.2.1.1.2 Poängssystem

Som tidigare nämnts har vi byggt vår undersökning utifrån IAS 36 punkt 134 vilken är den standard som ska ge vägledning vid hur företagen ska lämna upplysningar av goodwill. Standarden i sin helhet återfinns i avsnitt *3.3.4.4* samt som *bilaga 1* i den form vi har använt oss av. I och med att vår studie är en komparativ studie har vi använt oss av samma checklista som de andra två uppsatserna då deras checklista är något modifierad från originalet. Vi har även följt samma poängsystem som de andra uppsatserna där företagen har fått ett poäng för varje uppfyllt krav, noll poäng om kraven inte blivit uppfyllt samt en trea i de fall det inte har gått att avläsa om företaget uppfyllt kravet eller ej eller om företaget inte behövt lämna denna information.

Eftersom vi endast valt att studera de företag som valt att basera återvinningsvärdet på nyttjandevärde innebär det att dessa företag kan få en maximalpoäng på 17 poäng. Utifrån dessa kriterier har vi sedan poängsatt alla företagen i vår studie och sedan sammanställt deras totalpoäng. Endast ettorna och nollorna räknas in i totalpoängen, treorna ger inga poäng. Därefter har vi sammanställt alla poäng och delat dem med det totala antalet av ettor och nollor för att få fram en procentuell svarsfrekvens vi sedan använt oss av för att kunna jämföra företagen med varandra (se bilaga 2 och 3).

För att ännu lättare kunna se eventuella skillnader mellan de två länderna sammanställde vi alla poäng per punkt och land. Dessa poäng delades med det totala antalet företag för det landet. T.ex. om fråga a1) fick totalt åtta ettor bland de nederländska företagen, delades denna siffra med 67 som var det totala antalet nederländska företag i studien. Denna procentsats jämfördes sedan med resultatet för de svenska företagen och sammanställdes i ett diagram (se avsnitt 5.2.1).

2.2.2 Regressionsanalys

Nästa steg var då att se om det fanns något samband mellan de värden vi fick fram från poängräkningen, vår beroende variabel, och våra oberoende variabler som i det är fallet är våra hypoteser. Först sammanställde vi alla dessa värden i excel innan vi förde in dem i statistikprogrammet, SPSS. Där tog vi dels fram s k plotdiagram och dels gjorde vi enkla regressionsanalyser på varje oberoende variabel för att på så sätt se om det fanns något samband mellan våra hypoteser och svarsfrekvensen. Därefter ställdes alla hypoteser mot den beroende variabeln för att se ett slutligt samband.

2.2.3 Val av litteratur

Här har vi främst använt oss av böcker inom redovisningsområdet där majoriteten utgjordes av diverse kurslitteratur från kurser vi läst under utbildningens gång. Här har vi valt att hålla oss till litteratur som använts vid de skolor vi själva haft tillgång till såsom Högskolan i Gävle, Uppsala universitet och Lunds universitet. Till sist har vi även använt oss av metodböcker för att få idéer och uppslag till metodavsnittet.

2.2.4 Insamling av övrig sekundärdata

Vi har läst en hel del artiklar, främst från tidskriften *Balans*. Vi har även tittat på olika uppsatser som på olika sätt behandlat IAS 36 och nedskrivningar av goodwill. Detta för att försöka säkerställa att ingen gjort en likadan studie som vår tidigare, men även för att få uppslag och idéer till relevanta artiklar, böcker och liknande. Dessa uppsatser har vi fått fram via uppsatsdatabasen *Divaportalen*.

2.2.5 Insamling av data från Internet

Vi har använt oss av sökmotorn www.google.se för att hitta relevanta länkar och sidor till vår studie. Vidare har vi fått tillgång till företagens årsredovisningar via två sidor, Amsterdambörsens hemsida, www.euronext.com och en sida som listar alla nederländska börsnoterade företag, www.jaarverslag.info.

För att få lite komplement till våra avsnitt om normer och standars har vi tagit hjälp av tre av de stora revisionsfirmornas sidor, www.deloitte.se, www.ey.com/se och www.pwc.com/se, samt av IASBs egen sida: www.iasb.org.

De sökord vi använt oss av för att hitta material har främst varit: goodwill, IAS 36, IFRS 3, nedskrivning och impairment test.

2.3 Källkritik

Till att börja med vet vi inte hur författarna som vi jämför oss emot har tolkat IAS 36 punkt 134 vilket egentligen är grunden för uppsatsen. Vidare vet vi heller inte hur de tolkat den information de samlat in. För att säkerställa att vi arbetar med samma information och samma tolkning hade vi kunnat kontakta författarna för att få reda på deras resonemang och tankegångar, men den möjligheten valdes bort på grund av tidsbrist. Vi har istället pratat med vår handledare, Fredrik Hartwig, när tvetydigheter uppstått eftersom han även var handledare åt de andra uppsatsförfattarna. På så sätt har vi utgått från att han gett oss samma information som dem.

Vi har även haft problem med att tolka vissa årsredovisningar eftersom vissa företag uttrycker sig otydligt eller bristfälligt samt att vi har begränsade kunskaper inom ämnet. Dock har vi försökt tolka alla årsredovisningar på samma sätt så att de ändå är jämförbara med varandra.

För att få fram en djupare förståelse för företagen och de bedömningar som ligger bakom deras beslut hade vi kunnat komplettera vår kvantitativa studie med att göra en kvalitativ ansats. En variant hade varit att göra intervjuer med vissa utvalda företag. Detta hade dock varit tvunget att ske över telefon eftersom det inte skulle ha funnits någon möjlighet att åka till Nederländerna. En annan variant hade varit att intervjua revisorer och höra deras åsikt om hur redovisningen skiljer sig åt mellan de olika länderna. Vi hade även kunnat få lite hjälp med att tolka IAS 36 punkt 134. Men återigen var tidsbristen något som var avgörande varför vi valde bort dessa alternativ.

Det finns risker när man arbetar med sekundärdata eftersom den egna forskningen baseras på andras uppgifter och slutsatser. För att undvika att förlita oss på osäkra eller för likriktade källor har vi försökt sprida vår insamling så mycket som möjligt. När det gäller den litteratur vi valt har vi medvetet valt ut kurslitteratur som används vid flera universitet för att på så sätt få flera olika vinklingar till vår studie och inte fastna i en skolas syn. Vi har utöver detta också valt annan redovisningslitteratur för att ytterligare bredda vinklingen.

Vid urvalet av artiklar har vi främst använt oss av artiklar från tidskriften *Balans*. Detta eftersom den tidskriften är lättillgänglig och på skriven på svenska, men främst för att det är en välkänd tidskrift som är starkt kopplad till redovisning och revision. För att få inspiration samt att se vilka artiklar som skulle kunna vara relevanta för studie tog vi hjälp av de uppsatser vi hade. Eftersom dessa är skrivna vid flera olika skolor så ansåg vi att vi på så sätt kommit runt problematiken att lita på endast en referenslista.

Till sist gällande våra Internetkällor har vi främst utgått från sökmotorn www.google.se, som vi själva anser vara en av de bättre sökmotorerna för att få fram så mycket relevant information som möjligt. I övrigt har vi endast använt oss av officiella webbsidor och således undvikit att vi skulle ha fått fram information som är helt felaktig. Fel kan däremot fortfarande förekomma, men risken är betydligt mindre än om vi varit inne på okända eller icke-officiella webbsidor.

3. REFERENSRAM

I följande kapitel vill vi ge läsaren en bakgrund till hur redovisningstraditionen vuxit fram och hur den har utvecklats i Nederländerna och i Sverige, samt redogöra för några viktiga regelverk och teorier som är grundläggande för vår studie.

3.1 Olika redovisningstraditioner

Redovisningen har utvecklats enligt två traditioner där de västeuropeiska länderna förutom Storbritannien, Irland, Nederländerna tillhör den så kallade kontinentala traditionen. Dit hör även Japan. Den anglosaxiska traditionen innefattar de tre förstnämnda länderna samt USA och de brittiska samväldesländerna Kanada, Australien och Hongkong. (Smith 2005, s. 60-65)

Det som främst skiljer de olika inriktningarna åt grundar sig i olika civilrättsliga traditioner där den kontinentala inriktningen haft fokus på nedskrivna lagar medan den anglosaxiska mer har utvecklats från sedvanor och nya domar från domstolar. Förutom denna bakgrund så är en annan anledning till att redovisningen utvecklats åt olika håll bland annat att ägarstrukturen har sett olika ut i de olika ländernas stora företag. I den kontinentala traditionen har det främst varit staten, banker eller större familjer som ägt stora delar av företagen. I den anglosaxiska traditionen har företagen i stället varit börsnoterade och haft fler mindre ägare. (Ibid.)

Vidare skiljer sig de olika traditionerna åt på så sätt att de har olika syn på vad som är ”riktig” redovisning. Kontinental redovisning, precis som civilrätten, är väldigt lagfokuserad. Redovisningen ska ”stämma med lagen”. (Ibid.) Anglosaxisk tradition anser istället att redovisningen ska ge en rättvisande bild på så sätt att substansen är viktigare än formen, vilket innebär att den ekonomiska innebörden går före den juridiska formen. (Smith 2005, s.16)

3.2 Nederländernas redovisningshistoria

Nederländerna tillhör, som tidigare nämnts, den anglosaxiska redovisningstraditionen med anor så långt tillbaka som från 1500-talet. Men det var inte förrän på 1800-talet som redovisningsreglerna reglerades och publicerades i 1837 års Commercial code. Dessa regler var från början relativt enkla men har sedan under årens lopp reviderats i olika omgångar och fler regler har tillkommit. (Roberts 2001, s. 320)

Även revisionen som profession har en tidig historia i Nederländerna. Den kan spåras till de senare årtiondena under 1800-talet när redovisningsrollen utvecklades från bokföring till revision allt eftersom aktiebolagens betydelse växte. Separationen mellan ledning och ägarna av företagen skapade en efterfrågan på att revisorerna skulle ha ett oberoende och professionellt omdöme. Även andra plikter såsom intern revision, statlig revision och rådgivande arbete för ledningen utvecklades. (Roberts 2001, s. 321)

Till en början hade redovisningen ingen riktig tyngd trots stöd i lagen utan företag och företagsledningar följde praxis och rekommendationer utifrån sina egna förutsättningar. Men i och med 1970 års Annual Financial Statement Act förändrades tyngdpunkten till att lagens inflytande fick en starkare kraft inom redovisningen. Denna lag integrerades i the Civil code år 1976. Under kommande år har det gjorts fler tillägg i Civil code i form av det fjärde och det sjunde direktivet. (Roberts 2001, s. 321). Civil code innehåller flera böcker där andra boken reglerar affärsjuridik och de aspekter inom affärsjuridiken som påverkar affärsenheter. Det är denna bok eller källa som är den främsta för företagen att följa när det gäller redovisningsregler och principer. De andra källorna att ta till är enterprise chamber (ungefär översatt, handelskammaren) och deras domar och till sist Council of annual reporting (ungefär översatt, årsredovisningsrådet) rekommendationer. Denna kombination av de olika typerna av källor användes för att få fram en så sann och rättvisande bild som möjligt av företaget. (Roberts 2001, s. 333)

Sedan 1971 har nästan alla publika företag och de flesta mindre företagen förberett konsoliderade finansiella rapporter. Det finns både publika och privata aktiebolag och de känns igen genom att publika aktiebolag har förkortningen NV före eller efter namnet medan

privata aktiebolag använder BV. Båda typerna av företag förenas med begränsade skyldigheter. (Roberts 2001, s. 323-324)

Nederländerna är ett av de länder som har varit med i EU sedan begynnelsen och därmed varit med om hur redovisningsregelverket utvecklats under åren. (http://europa.eu) Trots detta var Nederländerna väldigt sena med att skapa en s.k. övervakningspanel för att se över att reglerna följdes av företagen. Det var inte förrän (som tidigare nämnts i bakgrunden, avsnitt 1.1) år 2004 som en process startade för att utveckla ett sådant. Från och med 2005 är det AFM som har i uppgift att övervaka den finansiella marknaden och rapporteringen. (www.afm.nl)

3.3 Sveriges redovisningshistoria

Även Sverige har en tidig redovisningstradition som härstammar från 1600-talet. Då var redovisningsregler blandade med bokföringsregler och associationsrättsliga regler. Den första rena bokföringslagstiftningen kom inte förrän i början av 1900-talet, närmare bestämt 1929. Tanken bakom denna lag var främst att skydda näringsidkarens borgenärer, men även ett försök att skapa ordning och kontroll. (Artsberg 2005, s.126-143)

Sverige var även tidig gällande bestämmelser om koncernredovisning. Dessa bestämmelser finns med i aktiebolagslagen som togs fram 1944. Där tillkom också ökade krav på styrelse och VD att avge årsredovisning. (Ibid.)

Sverige har tidigare tillhört den kontinentala traditionen och inspirerats mycket av Tyskland och den tyska redovisningen, men på senare år påverkats av bland andra, USA. Lagstiftningens fokus har främst varit på borgenärernas intresse samt statens skatteintresse. Även om förhållandet mellan redovisning och beskattning har blivit svagare finns det ändå ett starkt samband dem emellan som skiljer sig från de flesta andra länder. (Smith 2005, s. 66-68)

Men trots ändrade influenser från tyska mot mer amerikanska står begreppet ”god redovisning” fortfarande i centrum inom den svenska, men även den nordiska, lagstiftningen. Fastställandet av vad som menas med god redovisningssed har huvudsakligen bestämts av experter, såsom branschorganisationer, men staten som inte helt kunde överlåta detta till

enskilda intressen inrättade Bokföringsnämnden (BFN) som ett komplement till dessa organisationer. BFNs roll har utvecklats under åren till att nu ha det övergripande ansvaret för den kompletterande normgivningen där tanken är att BFN ska ha en mer tillsynskontroll. (Artsberg 2005, s.126-143)

Förutom BFN har det funnits många andra olika normgivare där FAR (numera FARSRS) och Redovisningsrådet (RR) tillhör de viktigaste. Rekommendationer har främst publicerats av RR, men i och med de nya IAS/IFRS-reglerna arbetar RR främst med tillämpningsfrågor och efterlevnadsfrågor. (Ibid.)

När Sverige gick med i EU blev de tvungna att anpassa lagstiftningen till de direktiv som EUs tidigare medlemsländer tagit fram. Detta gällde även inom redovisningslagstiftningen där många experter inom området tyckte att det var en tillbakagång eftersom de nya reglerna ansågs förlegade. (Ibid.)

För att ändå säkerställa att de svenska börsnoterade bolagen följde de lagar och redovisningsregler som gäller samt att de upprättade finansiella rapporter i enligt god sed skapades (som nämnts i bakgrunden, avsnitt 1.1) en panel för finansiell rapportering i april 2003. Syftet med panelen var att skydda aktieägarna och att bevara allmänhetens förtroende för kapitalmarknaden. Panelens jobb bestod i att granska bolagens finansiella rapportering efter att den publicerats. Det beslut panelen kom fram till överlämnades även till den börs eller auktoriserade marknadsplats där bolaget hade aktier inregistrerade eller noterade. Övervakningspanelen lades ner under våren 2007 med anledning att granskningen av bolagen numera istället skall skötas av börserna. (www.overvakningspanelen.se)

3.4 Normer och standards

Sedan den 1 januari 2005 är det IASBs normer och standars som alla börsnoterade företag inom EU ska följa och förhålla sig efter. IAS-reglerna utgavs av företrädaren till IASB, IASC, och de regler och standars som numera ges ut heter IFRS. Det finns 29 st IAS och 8 st IFRS varav de som är relevanta för denna studie är IAS 36 och IFRS 3.

För att dessa nya regler och standards verkligen ska efterlevas i de olika medlemsländerna har tillsynskommittéer och organisationer bildats, både på EU-nivå och på medlemsnivå. På EU-nivå heter kommittén CESR (Committee of European Securities Regulators). Denna kommittés syfte är att fungera som en plattform där de nationella tillsynsmyndigheterna kan mötas och samarbeta. Inom Sverige är det Finansinspektionen som ansvarar över finansmarknaderna och som finns representerat inom CESR. (Artsberg 2005, s.126-143)

3.4.1 IFRS 3: Rörelseförvärv

Under våren 2004 gav IASB ut en ny standard för hur företagen ska redovisa för sina företagsförvärv. Standarden, IFRS 3: Rörelseförvärv innebär bland annat att företagen inte längre får skriva av goodwill utan istället ska det göras en prövning, ett så kallat nedskrivningstest eller impairment test, av det redovisade värdet varje år eller oftare om nödvändigt. Hur man ska göra själva testet regleras i IAS 36: Nedskrivningar, som uppdaterades i och med utgivningen av IFRS 3. (Deloitte, IFRS 3)

Vidare har IFRS 3 lett till att även IAS 38 som handlar om immateriella tillgångar har uppdaterats. Främst gäller de nya reglerna att de immateriella tillgångarna ska separeras från goodwill. Detta gäller till exempel kundrelationer, varumärken och serviceavtal. Sedan ska immateriella tillgångar med obestämd nyttjandeperiod, precis som goodwill, nedskrivningstestas istället för som tidigare skrivas av. (Ibid.)

Några av de viktigaste reglerna som tas upp i IFRS 3 är bland annat att numera ska företagsförvärv redovisas enligt förvärvsmetoden. Alla identifierbara tillgångar, skulder och ansvarsförbindelser i det företag som förvärvas ska redovisas till verkliga värden. Viktigt är också att om negativ goodwill uppstår, exempelvis när det verkliga värdet på den förvärvade tillgången överstiger anskaffningsvärdet, måste det verkliga värdet först omprövas. Om det fortfarande överstiger anskaffningsvärdet ska det belopp som överstiger direkt in i koncernredovisningen och där redovisas som en intäkt. (Ibid.)

Sammanfattning av väsentliga nyheter i IFRS 3:

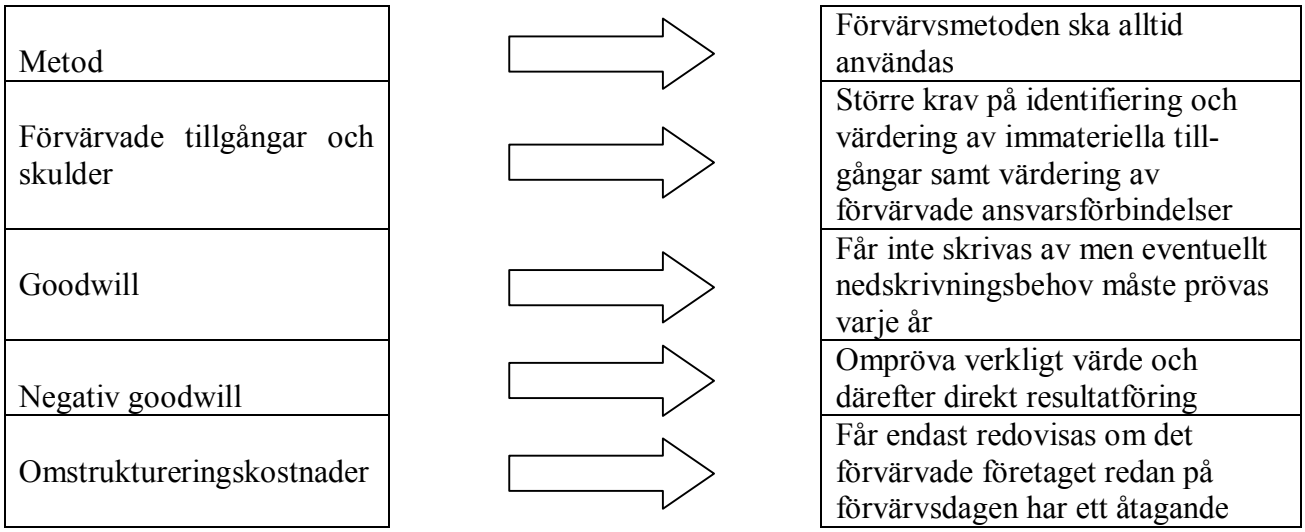

Figur 1. Sammanfattning av väsentliga nyheter i IFRS 3 (Deloitte 2005)

3.4.1.1 Förvärvsmetoden

Enligt IFRS 3 skall alla rörelseförvärv redovisas genom förvärvsmetoden. Vid tillämpning av förvärvsmetoden ses rörelseförvärvet ur förvärvarens synvinkel. Förvärvaren anskaffar nettotillgångar och redovisar förvärvade tillgångar samt övertagna skulder och eventualförpliktelser inklusive sådana som tidigare inte redovisats av den förvärvade enheten. Värderingen av förvärvarens tillgångar och skulder påverkas varken av transaktionen eller av förvärvarens eventuella ytterligare tillgångar och skulder som redovisats till följd av transaktionen då de inte är föremål för transaktionen. (IFRS 3, punkt 14-15)

Anskaffningsvärdet beräknas som summan av de verkliga värden för erlagda tillgångar, vid transaktionsdagen, övertagna och uppkomna skulder samt det egna kapitalet som förvärvaren emitterat i utbyte mot det bestämmande inflytandet över den förvärvade enheten samt alla de kostnader som uppkommit vid förvärvet. (IFRS 3 punkt 25, 51 & 52)

Goodwill motsvarar den del av anskaffningsvärdet som överstiger det verkliga värdet netto för den förvärvade andelen av den förvärvade enhetens identifierbara tillgångar, skulder och eventualförpliktelser. Goodwill som förvärvas i ett rörelseförvärv kan ses som en betalning för framtida ekonomiska vinster som inte går att identifiera enskilt och inte heller redovisa enskilt. (Ibid.)

3.4.2 IAS 36: Nedskrivningar

Syftet med IAS 36 är att redogöra för de metoder som ett företag skall använda sig av vid säkerställandet av att dess tillgångar inte redovisas högre än återvinningsvärdet. I de fall det redovisade värdet överstiger nuvärdet av det inbetalningsöverskott som tillgången förväntas ge upphov till antingen genom försäljning eller genom användning i verksamheten, redovisas tillgången till ett för högt värde. Enligt denna standard skall då tillgången skrivas ned. IAS 36 skall tillämpas vid förvärv av goodwill och immateriella tillgångar i rörelseförvärv som sker den 31 mars 2004 eller senare samt på alla andra tillgångar, för räkenskapsår som börjar den 31 mars 2004 eller senare. (IAS/ IFRS s 477)

3.4.2.1 Nedskrivningstest

Vid bedömningen av nedgång i värde av den goodwill som har uppkommit i samband med ett företagsförvärv ska goodwillvärdet hänföras till en eller flera kassagenererande enheter exempelvis dotterföretag, division eller segment. För att kunna fastställa huruvida goodwill behöver skrivas ner eller inte ska återvinningsvärdet för den aktuella kassagenererande enheten beräknas och jämföras med det redovisade värdet inklusive den goodwill som är hänförlig till enheten. Återvinningsvärdet består av det högsta av en tillgångs nettoförsäljningsvärde och nyttjandevärde. Är det ena värdet högre än det redovisade värdet finns det inget behov att beräkna det andra värdet. Eftersom det kan vara svårt att fastställa nettoförsäljningsvärdet för en enhet används i praktiken ofta nyttjandevärdet som utgångsläge. (Deloitte, IFRS 3)

I de fall förutsättningarna för nedskrivning av en tillgång har förändrats kan en återföring bli nödvändig. Detta innebär att tillgångens redovisade värde ökas till återvinningsvärdet, dock får återföringen inte leda till att tillgångens redovisade värde överstiger det värde som skulle ha redovisats om företaget inte hade gjort nedskrivningen. Återföring av nedskrivning av goodwill får emellertid inte göras. (IAS 36 punkt 114)

3.4.2.2 Framtida kassaflöde

Vid beräknandet av nyttjandevärdet skall ett företags uppskattningar av framtida kassaflöden utgå från troliga och verifierbara antaganden som återspeglar företagsledningens bästa bedömning av de ekonomiska förhållanden som beräknas föreligga under tillgångens

återstående nyttjandeperiod. (IAS 36 punkt 33) Däremot ska de kassaflöden som innefattar in- och utbetalningar av skatter och hör till finansieringsverksamheten inte tas med i beräkningen. (IAS 36 punkt 50)

Kassaflödesprognoserna skall baseras på de senaste finansiella budgetar och prognoser som företagsledningen har fastställt. Dock skall inte de framtida kassaflöden som väntas uppkomma vid framtida omstruktureringar eller vid förbättringar av tillgångens kapacitet medtagas i beräkningen. Bedömningar som bygger på dessa framskrivningar skall omfatta en period som är högst fem år, såvida det inte finns goda skäl att använda en längre period. För bedömningar av framtida kassaflöden för perioder bortom den femåriga perioden skall dessa baseras på ett antagande om en oförändrad eller avtagande tillväxttakt med undantag om det finns goda skäl att använda en ökande tillväxttakt. Denna tillväxttakt får dock inte överskrida den långsiktiga tillväxttakt som gäller för företagets produkter eller för den bransch eller det land eller de länder där företaget är verksamt, eller för den marknad för vilken tillgången är menad, såvida det inte finns goda skäl att använda en högre tillväxttakt. (IAS 36 punkt 33 s. 484)

För att beräkna nuvärdet av de framtida kassaflödena skall en eller flera diskonteringsfaktorer användas. Diskonteringsfaktorn skall anges före skatt och reflektera marknadsmässiga bedömningar av pengars tidsvärde och de risker som är hänförliga till den tillgång för vilken uppskattningarna av de framtida kassaflödena inte har justerats. (IAS punkt 55 s. 487)

3.4.2.3 Goodwill fördelat på kassagenererade enheter

Goodwill skall vid nedskrivningsprövning fördelas på var och en av förvärvarens kassagenererade enheter, eller grupper av enheter, som väntas bli gynnade av synergieffekterna i förvärvet. Varje enhet eller grupp av enhet på vilken eller vilka goodwill fördelas skall motsvara den lägsta nivån i företaget på vilken den nämnda goodwillen övervakas i den interna styrningen av företaget samt inte vara större än ett segment baserat på antingen företagets primära eller sekundära indelningsgrund som fastställts. (IAS 36 punkt 80)

3.4.2.4 Upplysningar

I och med att redovisningen för goodwill i och med införandet av IAS/IFRS tillkommer omfattande upplysningskrav avseende de nedskrivningstest som utförts av företaget under året oavsett om dessa har resulterat i någon nedskrivning eller inte. (Balans nr 6-7 2006, s. 29) IAS 36 punkt 134 kräver att företagen ska lämna följande upplysningar:

> ”Ett företag skall lämna den information som krävs enligt (a)-(f) för varje kassagenererande enhet (grupper av enheter) för vilken det redovisade värdet för goodwill eller för immateriella tillgångar med obegränsade nyttjandeperioder
>
> *a)* det redovisade värdet för goodwill som fördelas på enheten (gruppen av enheter),
>
> *b)* det redovisade värdet för immateriella tillgångar med obegränsade nyttjandeperioder som fördelas på enheten (gruppen av enheter),
>
> *c)* den grund på vilken enhetens (grupperna av enheters) återvinningsvärde har fastställts (det vill säga nyttjandevärde eller verkligt värde minus försäljningskostnader),
>
> *d)* om enhetens (gruppen av enheters) återvinningsvärde baseras på nyttjandevärde
>
> *i* en beskrivning av varje viktigt antagande på vilket företagsledningen har baserat sina kassaflödesprognoser för den period om täcks av de senast gjorda budgeterna/prognoserna. Viktiga antaganden är sådana antaganden för vilken enhetens (gruppen av enheters) återvinningsvärde är mest känsligt,
>
> *ii* en beskrivning av företagsledningens metod för att fastställa det värde eller de värden som innefattas i varje viktigt antagande, huruvida det värdet eller de värdena återspeglar tidigare erfarenheter eller, i tillämpliga fall, är i överensstämmelse med externa informationskällor, och, om så inte är fallet, hur och varför de skiljer sig från tidigare erfarenheter eller externa informationskällor,
>
> *iii* den period över vilken företagsledningen har prognostiserat kassaflöden baserat på finansiella budgetar/prognoser som fastställts av företagsledningen och när en period som är länge än fem år används för en kassagenererande enhet (grupp av enheter), en förklaring till varför den längre perioden är motiverad,
>
> *iv* den tillväxttakt som används för att extrapolera kassaflödesprognoser bortom den period som täcks av de senast gjorda budgeterna/prognoserna, och motivet till att använda en tillväxttakt som överstiger den långfristiga tillväxttakten för de produkter, branscher eller land eller länder i vilket företaget är verksamt, eller för den marknad för vilken enheten (gruppen av enheter) är avsedd,
>
> *v* den diskonteringsfaktor eller de diskonteringsfaktorer som tillämpas på kassaflödesprognoserna

i en beskrivning av varje viktigt antagande på vilket företagsledningen har baserat sitt fastställande av verkligt värde minus försäljningskostnader. Viktiga antaganden är sådana antaganden för vilken enhetens (gruppen av enheters) återvinningsvärde är mest känsligt,

ii en beskrivning av företagsledningens metod för att fastställa det värde eller de värden som innefattas i varje viktigt antagande, huruvida det värdet eller de värdena återspeglar tidigare erfarenheter eller, i tillämpliga fall, är i överensstämmelse med externa informationskällor, och, om så inte är fallet, hur och varför de skiljer sig från tidigare erfarenheter eller externa informationskällor,

f) om en rimlig möjlig förändring i ett viktigt antagande på vilket företagsledningen har baserat sitt fastställande av enhetens (gruppen av enheters) återvinningsvärde skulle innebära att enhetens (gruppen av enheters) redovisade värde skulle överstiga dess återvinningsvärde

i det belopp med vilket enhetens (gruppens av enheter) återvinningsvärde överstiger dess redovisade värde,

ii det värde som är tilldelat det viktiga antagandet,

iii det belopp med vilket värdet som innefattats i det viktigaste antagandet måste ändras, efter det att eventuella följdeffekter av ändringen på de andra variabler som använts för att beräkna återvinningsvärdet införlivats, för att enheten (gruppen av enheters) återvinningsvärde ska motsvara dess sammanlagda redovisade värde.”

3.5 Relevanta teorier

3.5.1 Agentteorin

Agentteori är en teori om relationen mellan två individer där den ena parten kallas principal och den andra, agent. Den förstnämnda vill hitta någon som kan utföra ett uppdrag åt honom eller henne och den som åtar sig uppdraget blir då agent åt principalen. Men för att agenten ska utföra uppdraget vill denne få någon slags belöning. (Journal of Financial Economics 1976, s. 305-360)

Det finns många exempel på principal-agentrelationer där en variant är den där aktieägaren är principal och företagsledningen är agent. Anledningen till detta är att tidigare var det så att ägarna inte bara ägde delar av företaget utan även styrde företaget. Men utvecklingen har gått alltmer från att företagen har en eller få ägare till att de har flera ägare vilket i sin tur har inneburit att ägarna varit tvungna att utse andra personer som kan styra bolaget i deras ställe. (Ibid.)

Problemet med att principalen lämnar över styrandet till agenten är att dessa två har eller kan ha olika mål med verksamheten. Principalerna eller ägarna vill ha ut så mycket vinst som möjligt som då kan leda till utdelning, medan företagsledningen säkert vill att det går bra för företaget men viktigt för dem är istället att maximera nyttan för dem själva. Sedan är både principalen och agenten nyttomaximerande, vilket innebär att båda parter försöker dra nytta av sin relation så mycket som möjligt samt att båda vill ha någon slags bidrag och belöning. Agenten för sitt bidrag till principalen och principalen vill ha ett bidrag för sin belöning till agenten. Vidare är informationen mellan parterna asymmetrisk (se avsnitt 3.5) och främst är det principalen som inte har fullständig information om vad agenten gör. Förutom att inte ge principalen tillräcklig information är agenten också opportunistisk och sätter alltid sig själv först. Detta kan dock förhindras genom att parterna tecknar kontrakt där principalen försöker få ner vissa förhållningsregler på papper. Men eftersom agenten anses vara begränsat rationell blir det omöjligt att teckna fullständiga kontrakt. Till sist är agenten ovillig till att ta risker och för att han eller hon skulle kunna tänkas ta en större risk krävs en större belöning. (Ibid.)

Just detta att det är ett litet gap mellan principalens och agentens olika förväntningar skapar s.k. agentkostnader vilka är de kostnader som uppstår när principalen måste ”övervaka” agenten samt kostnaden för att upprätta kontrakt dem emellan. Genom att principalen håller koll, eller har kontroll och på olika sätt försöker ge incitament till agenten är olika sätt att få agenten eller ledningen att fokusera på agenten eller aktieägarna och vinstmaximering. (Ibid.)

3.5.2 Informationsasymmetri

Asymmetrisk information innebär att den information som finns tillgänglig är ojämnt fördelad. Vidare innebär detta att det finns de som besitter mer information än övriga informationsmottagare. Informationsasymmetri är i dag ett viktigt och debatterat ämne inom ekonomi och finansiering. Detta problem kan återfinnas mellan investerare av ett företag och ledningen av företaget då ledningen har nyare, bättre och mer information om företaget än vad investerarna har. Detta medför att ledningen även vet det rätta värdet av företaget vilket kan leda till att investerare kan känna sig lurade. (Lindberg 2007, s. 11) Företagets intressenter hamnar i underläge då de är beroende av den information som ledningen ger dem och därför fyller redovisningen en viktig funktion och ett viktigt behov. Frågan är om intressenterna kan lita på den information som ges? För att säkerställa informationen behövs revisorer som kan intyga att informationen är rättvisande och sann.(Lindberg 2007, s. 12)

4. TIDIGARE FORSKNING OCH HYPOTESUTVECKLING

Syftet med detta avsnitt är att visa på några av de studier som tidigare gjorts inom samma eller liknande forskningsområde. Dessa redogörelser mynnar sedan ut i våra hypoteser som vi grundar vår studie på.

Tidigare undersökning av hur börsnoterade företag har följt upplysningskravet i IAS 36 punkt 134 gällande räkenskapsår 2005 har gjorts av två redovisningsspecialister från Öhrlings PWC, Karin Hultén och Lars-Erik Persson, under 2006. Det resultat de kom fram till var att ingen av de 40 utländska och svenska företag på Stockholmsbörsen som undersökningen omfattade uppfyllde samtliga krav enligt standarden. Endast sex företag uppfyllde flertalet av upplysningskravet. Endast kravet om enhetens återvinningsvärde (punkt c) uppfylldes av samtliga företag. De upplysningskrav som uppfylldes sämst var: beskrivning av hur värdet på varje viktigt antagande fastställts (dii), angivning av period för prognostiserade kassaflöden (diii) samt upplysning om tillväxttakt för extrapolering av kassaflödesprognoser (div). Svarsfrekvensen för dessa var 15%, 23% respektive 20%. (Balans nr 6-7 2006, s. 31-32)

En liknande studie har även gjorts av Carina Edlund och Göran Arnell på KPMG som studerade 60 svenska börsnoterade bolags implementering av IAS/IFRS räkenskapsåret 2005. Enligt deras studie saknades upplysningar om prognosperiodens längd (diii) i 20 % av de nedskrivningsprövningar som är baserade på nyttjandevärde. Hos hälften av bolagen saknades information om tillväxttakt för kassaflöden bortom prognosperioden (div). Lika många företag lämnade ingen eller bristfällig information om grunderna för beräkningen av nyttjandevärdet (di). I 70% av fallen var upplysningarna otillräckliga eller saknades helt för den metod företagen använt sig av för att bestämma värdet på de viktigaste antaganden (dii). Trots stora brister hos företagen gällande upplysningskravet fanns även de företag som lämnat bra information enligt IAS 36 och som enligt Edlund och Arnell ses som föredömen.
(Forefront 2007, s. 25)

I en ytterligare studie av Donna L Street och Stephanie M Bryant undersöks även huruvida storleken på ett företag är en viktig variabel för hur företaget anger information enligt IAS.

Företagen i undersökningen var både listade på amerikanska börsen och olistade. Några av hypoteserna var:
- Storleken på företaget är signifikant positivt relaterat till angivandet av information (både frivillig och obligatorisk) enligt IAS. Storleken mätt i balansomslutning.
- Lönsamheten på ett företag är associerat till huruvida företagen anger information enligt IAS. Storleken mätt i avkastning på eget kapital. (The International Journal of Accounting, 2000 s. 309 ff)

I undersökningen tittade Street och Bryant både på efterföljandet av IAS samt graden av upplysningar enligt IAS. Resultatet av undersökning var att ingen av hypoteserna kunde stödjas i något av fallen. (Ibid.)

De uppsatser som vi använder oss av i vår studie har fortsatt i dessa artiklars spår. Uppsatsen som författades av Karin Jansson och Michael Mekonen omfattade 187 svenska börsnoterade företag där tre hypoteser studerades och dessa ligger även till grund för vår undersökning. Hypotes 1 och 2, företag med hög balansomslutning och hög omsättning redovisar mer information eftersom de har större resurser samt hypotes 3, företag med hög avkastning på eget kapital redovisar mindre information på grund av konkurrensskäl. Deras resultat visade att ingen av dessa hypoteser stämmer överens med verkligheten. Med anledning av att dessa uppsatser samt studien av Street och Bryant inte finner något samband vore det intressant att se om vi kommer fram till samma slutsats.

4.1 Hypoteser

Eftersom vår studie är en komparativ studie innebär det också att flera av våra hypoteser är uppställda enligt de tidigare uppsatserna. Den enda skillnaden är att vi valt nederländska företag i stället för svenska för att på så sätt få till en helt unik studie.

4.1.1 Hypotes 1

Nederländska företag är sämre än svenska företag på att redovisa information enligt IAS 36 punkt 134 i sina årsredovisningar på grund av kulturella faktorer. Dessa kulturella faktorer kan vara att Sverige har varit hårdare övervakat i och med att Sverige har en

övervakningspanel som Nederländerna inte haft någon tradition av att ha. En annan kulturell faktor kan vara att Sverige hör till den kontinentala synen på redovisning medan Nederländerna hör till den anglosaxiska. Enligt denna hypotes ställer vi upp våra resultat och jämför dem sedan mot studien som gjorts på svenska företags årsredovisningar.

4.1.2 Hypotes 2

Större företag i Nederländerna ger ut mer information enligt IAS 36 punkt 134 än vad mindre företag gör. Denna hypotes har vi ställt upp eftersom tidigare undersökningar har kommit fram till att det inte finns någon relation mellan storlek på företaget och de upplysningar som lämnas i årsredovisningen. Ger vår undersökning samma resultat underbygger detta ytterligare argument för att hypotesen stämmer generellt sett. För att mäta storleken på företagen går vi efter balansomslutning och omsättning.

4.1.3 Hypotes 3

Företag med hög avkastning på eget kapital ger ut mindre information. Eftersom avkastning reflekterar ett företags lönsamhet torde dessa vara mindre benägna att lämna ut information som kan vara känslig med tanke på konkurrensen. Ett företag som anger exakt hur mycket ett affärsområde genererar utsätts för en stor risk då andra aktörer rimligen försöker komma in på samma affärsområde. Tidigare undersökningar har studerat om det finns samband mellan hög avkastning och den mängd information som ges. Ingen av undersökningarna har resulterat i något samband. Kommer vi fram till ett annat resultat motsätter det ett generellt antagande, kommer vi fram till samma resultat stöds teorin ytterligare.

4.1.3 Hypotes 4

Enligt IAS 36 punkt 134 ska goodwillen redovisas om den är betydande i förhållande till de totala tillgångarna. Därför väljer vi i och med det att undersöka om andelen goodwill påverkar företagens benägenhet att uppfylla upplysningskravet. Vår hypotes är således att de företag med en högre andel goodwill redovisar mer information eftersom posten förmodligen anses ha en mer betydande roll i redovisningen.

5. RESULTAT OCH ANALYS

I detta avsnitt redovisar vi de resultat vi har kommit fram till. Kapitlet inleds med en skriftlig sammanfattning för hur väl de företag vi studerat uppfyllde upplysningskraven enligt IAS 36 punkt 134 under 2005. Därefter följer diagram, resultat och analys av de fyra hypoteser vilka vi har utgått ifrån i vår undersökning.

5.1 Svarsfrekvens på upplysningskraven

Nedan följer en sammanställning av hur många av de företag vi studerat som har uppfyllt upplysningskraven enligt IAS 36 punkt 134 (se checklistan i orginalform i avsnitt *3.4.2.4* eller modifierad utifrån våra tolkningar, i *bilaga 1*). Vi har valt att redogöra för svaren punkt för punkt. Hela poängsammanställningen återfinns i *bilaga 3*, där vi har delat upp svarsfrekvensen på två delar, dels på summan genom det totala poängantalet, vilket är 17 poäng, och dels summan av poängen genom antalet faktiskt besvarade frågor, det vill säga de punkter som har tilldelats noll eller ett poäng. Av de totalt 74 företagen som redovisar goodwill fokuserar vi på de företag som baserar sitt återvinningsvärde på verkligt värde minus försäljningskostnader istället för nyttjandevärde, vilket innebär att endast 67 företag ingår i nedan följande analys. Gällande punkt (c) och (e) har vi dock även valt att redovisa information om de företag som baserar sitt återvinningsvärde på verkligt värde minus försäljningskostnader. Detta för att resultatet ska vara så tillförlitligt som möjligt.

5.1.1 (a) Goodwill och (b) immateriella tillgångar med obegränsad nyttjande period

Resultat

64 företag uppfyllde (a) av totalt 67 företag varav 31 av dessa fördelade värdet på kassagenererande enheter. Gällande punkt (b) uppfyllde sex av 67 företag kraven varav tre av dessa fördelade värdet på kassagenererande enheter. Dessa punkter anser vi vara lättolkade då företagen, för att uppfylla både del ett och två, endast behöver ange värdet för goodwill och

övriga immateriella tillgångar med obestämbar nyttjandeperiod per kassagenererande enhet. Punkt (a) är således den punkt som har högst svarsfrekvens.

Analys

Av de tre företag som inte valde att särredovisa goodwill redovisade istället goodwill och immateriella tillgångar som en gemensam post. Anledningen till detta kan vara att företagen vill kringgå upplysningskravet på att särredovisa värdet på grund av att det kan anses konkurrenskänsligt. Av de företag som redovisade goodwillvärdet separat redovisade inte alla värdet per kassagenererande enhet. Orsaken till detta kan vara konkurrensskäl men även att de faktiskt inte har fler kassagenererande enheter. Detta framgick dock inte av redovisningen i de flesta företag. Gällande immateriella tillgångar med obegränsad nyttjandeperiod var det väldigt få företag som redovisade huruvida de har dessa eller inte. I och med att informationen som gavs inte var tillräcklig i de flesta fall kan detta ha inneburit att vi inte gav företag poäng trots att de har immateriella tillgångar med obegränsad nyttjandeperiod. Vi tror att den största anledningen till att denna punkt inte uppfylldes var på grund av att de flesta företag faktiskt inte har denna variant av immateriell tillgång. Av de företag som uppfyllde upplysningskravet enligt (b1) var det hälften som fördelade värdet på kassagenererande enheter. Detta är förmodligen på grund av att företagen inte vill redovisa denna information inför sina konkurrenter.

5.1.2 (c) Grund för fastställande av återvinningsvärdet

Resultat

Vad gäller denna punkt baserade 41 av 74 företag återvinningsvärdet på nyttjandevärde, 26 företag har inte angivit vilket värde de använt sig av utan de flesta som inte lämnar tillräckligt med information beskriver endast vad återvinningsvärde är. Detta anser vi inte tillräckligt utan det skall klart och tydligt framgå vilket värde de har använt vid beräkningen av återvinningsvärdet för att uppfylla kraven. Sju företag har angivit att de använder sig av verkligt värde minus försäljningskostnader. Dessa sju företag har vi exkluderat från vår undersökning samt regressionsanalysen.

Analys

Vi finner det egendomligt att det är så många företag som inte anger vilket värde de baserar sitt återvinningsvärde på. Vad beror detta på? Är det ren okunskap eller försöker företagen

medvetet att undanhålla denna information och om så är fallet, varför? Förmodligen beror detta på att företagen finner det komplicerat och tidsödande. Men det kan dock bero på att de inte vill ange värdet på grund av att det finns något att dölja.

5.1.3 (d) Återvinningsvärde baserat på nyttjandevärde

Resultat

Som tidigare nämnts är det 41 företag som baserar sitt återvinningsvärde på nyttjandevärde De 26 företag som inte har angivit värde har vi ändå gått vidare med eftersom vissa av dem har lämnat information enligt (di)-(dv).

5.1.3.1 (di) Varje viktigt antagande för kassaflödesprognoser

Resultat

Denna punkt var det sex företag av 67 som uppfyllde. På denna punkt har vi varit hårda eftersom antagandena skall anges per enhet, och det är endast i dessa fall som de har fått poäng. Många företag har valt att ange viktiga antaganden som de har använt sig av, men dock väldigt vagt och inte med fördelning på kassagenererande enheter. Det har även varit svårt att tolka vad som menas med varje viktigt antagande vilket kan ha lett till att företag har fått poäng som de egentligen inte är förtjänta av. Vissa företag har endast angivit tillväxttakt och diskonteringsränta som antaganden medan andra har angett betydligt fler. Som nämnt ovan är det endast i de fall företagen har relaterat antaganden till den kassagenererande enhet som goodwillen är hänförlig till som de har fått poäng.

Analys

Vad kan vara orsaken till att företagen är så dåliga på att ge informationen? Förmodligen har det mycket att göra med att de har haft svårt att anpassa sig till de nya upplysningskraven eller att det helt enkelt finner standarden för svårttolkad. Vi anser att detta, om så är fallet, är en dålig anledning eftersom det borde finnas någon på företaget som har kunnat sätta sig in i tolkningsarbetet, om inte annat borde företaget ha kunnat delegera denna uppgift till en revisionsbyrå eller annan typ av expertis utifrån. En anledning kan även vara att företaget anser att just denna information är känslig och som de därför helst inte vill lämna ut.

5.1.3.2 (dii) Metod för fastställanden av antagandenas värden

Resultat

För att bli godkänd på denna punkt, del ett, krävs det att företaget skall lämna information om den metod de har använt för att fastställa värdet på samtliga antaganden. Fem företag av 67 angav denna information. För att uppfylla andra delen av punkten krävs att företaget skall ange om bedömningen baseras på historiska erfarenheter eller extern information. Det var sju företag som angav den informationen varav två av dessa uppfyllde del ett. För vidare information se bilaga 3.

Analys

Vi finner det lite märkligt att det var två företag som uppfyllde (dii2) trots att de inte uppfyllde (dii1). Detta kan bero på att dessa två företag tror att metoden är tillräcklig för att uppfylla kravet eller för att de helt enkelt anser att information enligt första delen är för känslig medan tillvägagångssättet inte är det.

5.1.3.3 (diii) Prognosperiod

Resultat

37 av 67 företag uppfyllde upplysningskraven för denna punkt del ett, varav åtta av dessa även uppfyllde del två. För att uppfylla del ett krävs att företaget skall lämna information om hur lång perioden är på vilken de baserar kassaflödesprognoserna. De flesta företagen anger en period mellan tre-fem år. För de företag som inte har fått poäng på del två gäller att de inte har lämnat en motivering till varför de använder sig utav en längre period än fem år alternativt att de inte har angett huruvida perioden är längre än fem år eller inte.

Analys

Denna punkt är bland de punkter med bäst svarsfrekvens. Detta har förmodligen att göra med att punkten inte är särskilt svårtolkad samt att informationen inte anses vara känslig för företagen. Svarsfrekvensen på (diii2) är något svag med tanke på hur många företag som har uppfyllt (diii1). Detta beror mycket på att vi inte har kunnat utläsa från årsredovisningarna huruvida företagen har använt sig utav en längre period än fem år eller inte.

5.1.3.4 (div) Tillväxttakt bortom prognosperioden

Resultat

17 av 67 företag angav information om vilken tillväxttakt som användes bortom den femåriga perioden, men inget av de 67 företagen angav motivering till varför tillväxttakten översteg den långfristiga tillväxttakten på marknaden.

Analys

På (div1) är svarsfrekvensen relativt god, dock anser vi att även denna punkt inte borde ha uppfattats som svårtolkad utan därmed lätt att följa vilket i sin tur hade resulterat i en högre svarsfrekvens. Den låga svarsfrekvensen på (div2) kan bero på att inget av företagen använder sig av en högre tillväxttakt än marknaden eller att informationen om hur de motiverar en högre tillväxttakt inte tydligt framgår vilket kan ha lett till att vi har tolkat det som att motivering saknas. Oavsett om tillväxttakten är högre än marknaden eller inte borde information ges för att intressenterna ska få en bild av hur företaget ligger till jämfört med andra företag inom samma bransch. Det finns de företag som har angivit att tillväxttakten är lägre eller i linje med marknaden, men de flesta som inte uppfyller kravet har inte angivit tillräcklig information för att vi ska kunna dra slutsatsen huruvida tillväxttakten är högre eller inte.

5.1.3.5 (dv) Diskonteringsfaktor för kassaflödesprognoserna

Resultat

25 företag har angivit diskonteringsfaktor avseende den första delen av punkten men av dessa är det endast två företag som har angivit att de använder sig av fler diskonteringsfaktorer. Detta innebär att dessa två företag använder olika diskonteringsräntor för olika kassagenererande enheter. Denna svarsfrekvens torde vara högre i och med att det är fler än två företag som har angivit att de har fler kassagenererande enheter än en. Vi har givit poäng till de företag som har angivit en diskonteringsränta då vi har förutsatt att denna är tillämplig för alla kassaflödesprognoser. Vi har inte givit poäng till de företag som har angivit ett intervall eller de företag som har angivit diskonteringsränta efter skatt då det uttryckligen står i IAS 36 punkt 55 att det är en diskonteringsränta före skatt som skall användas. Många företag anger wacc som diskonteringsränta vilket vi har ansett vara tillräckligt för att ha uppfyllt kravet. De företag som endast anger att diskonteringsräntan överensstämmer med företagets wacc har vi inte godkänt utan kravet har varit att de skall ange procentsatsen.

Analys

Även på denna punkt är svarsfrekvensen relativt god jämförelsevis. Dock anser vi att den borde vara högre då den är tämligen lätt att tolka. Detta har med stor sannolikt att göra med att företagen inte är särskilt angelägna att ge information om hur de har kommit fram till värdet på goodwill. De finns företag som har varit duktiga hela vägen men som sedan har valt att utelämna denna information. Är det på grund av att försvåra för de intressenter som vill försöka sig på att göra beräkningarna, eller har det att göra med att de anser att den diskonteringsfaktor som de har använt inte är tillförlitlig? De företag som anger en diskonteringsfaktor trots att de har angivit att de har fler kassagenererande enheter har fått poäng trots att de kanske inte borde få det med tanke på att de egentligen borde ha en per kassagenererande enhet. Dock kan inte vi avgöra om det verkligen är så att företaget borde ha fler diskonteringsfaktorer eller inte. Detta kan ha lett till att poängsättningen gällande denna punkt kan uppfattas som generös.

5.1.4 (e) Återvinningsvärde baserat på verkligt värde minus försäljningskostnader

Resultat

Av de totalt 74 företagen i vår studie var det sju företag som använde sig av verkligt värde minus försäljningskostnader vid beräkningen av återvinningsvärdet. I de fall värdet inte har baserats på ett observerbart marknadspris skall företagen ange information om vilka antaganden som det verkliga baserats på och den metod som har använts för att fastställa antagandenas värden. Ett av dessa sju företag har angivit att det verkliga värdet har baserats på marknadspris, ett annat företag har angivit att det verkliga värdet baserats på diskonterade kassaflöden medan fem företag inte har angivit någon information alls vilket har lett till att vi inte kan dra slutsatsen att de inte har använt sig utav ett observerbart marknadspris Det är således inget av dessa fem företag som uppfyller kriterierna för (ei) och (eii).

Analys

Denna punkt har vi inte inkluderat i vår regressionsanalys, dock anser vi att den information som vi har tagit reda på ändå bör redovisas. Fem av sju företag anger inte tillräckligt med information, vilket har lett till att vi inte vet hur de har kommit fram till det verkliga värdet. För de företag som har använt marknadsvärde borde det inte vara särskilt svårt att inkludera denna information i årsredovisningen. Så hur kommer det sig att svarsfrekvensen är så låg?

Beror det på att de av konkurrensskäl inte vill ange hur de har gjort beräkningarna eller att de har använt marknadsvärde? Det kan vara så att företagen använder marknadsvärde och att de av den anledningen inte anger information eftersom de tänker att de inte behöver ange den information som krävs av standarden. Det verkar inte som att de tänker på att om de delger intressenterna informationen även ger dem förståelse för hur de har gått tillväga när de uppskattat det verkliga värdet samt även anger att de inte behöver följa denna punkt.

5.1.5 (f) Känslighet för rimliga förändringar i viktiga antaganden

Resultat

Denna punkt uppfyllde endast två företag och då uppfyllde ett av dessa inte (fi) För de flesta företag som inte har fått poäng för denna punkt gäller att de inte har angivit någon information huruvida någon kassagenererande enhet är känslig eller inte för de förändringar i de viktiga antaganden som ligger till grund för beräkningen av återvinningsvärdet. De företag som har angivit att det finns kassagenererande enheter som är känsliga för förändringar men som inte ger vidare information har inte fått poäng.

Analys

Denna punkt fann vi relativt svårtolkad i och med att det krävs framtidsantaganden som vi inte är så insatta i. Förmodligen har även företagen denna uppfattning då det är mycket antaganden och analyser fram och tillbaka. Vi ser dock inte detta som en rimlig anledning till varför man inte skulle uppfylla punkten då företagen borde vara mer medvetna om vad som sker i företaget och de förväntningar som finns. Vad gäller detta krav beror säkerligen den svaga svarsfrekvensen även på att företagen finner denna information känslig för de olika kassagenererande enheterna. Finner ett företag att en kassagenererande enhet är känslig för förändringar får även konkurrenterna upp ögonen för dessa förändringar.

5.2 Sammanställning av hypoteser

De hypoteser vi har använt i uppsatsen utgår alla ifrån att det ska finnas samband mellan de olika variablerna. Hypoteserna bekräftas av det samband som undersökningen resulterar i. För att ta reda på sambandet använde vi oss av en statistisk regressionsanalys samt plotdiagram. För att samband skall föreligga skall punkterna i diagrammet vara samlade, helst kring en

diagonal linje, vilket innebär att ju tydligare linje, desto starkare samband mellan de beroende och oberoende variablerna.

5.2.1 Redovisning av hypotes 1

I nedanstående diagram redogörs sambandet mellan Nederländerna och Sverige utifrån hur många poäng länderna totalt sett fått på varje fråga. I vår hypotes påstod vi att nederländska företag skulle vara sämre än svenska på att uppfylla upplysningskravet enligt IAS 36 punkt 134.

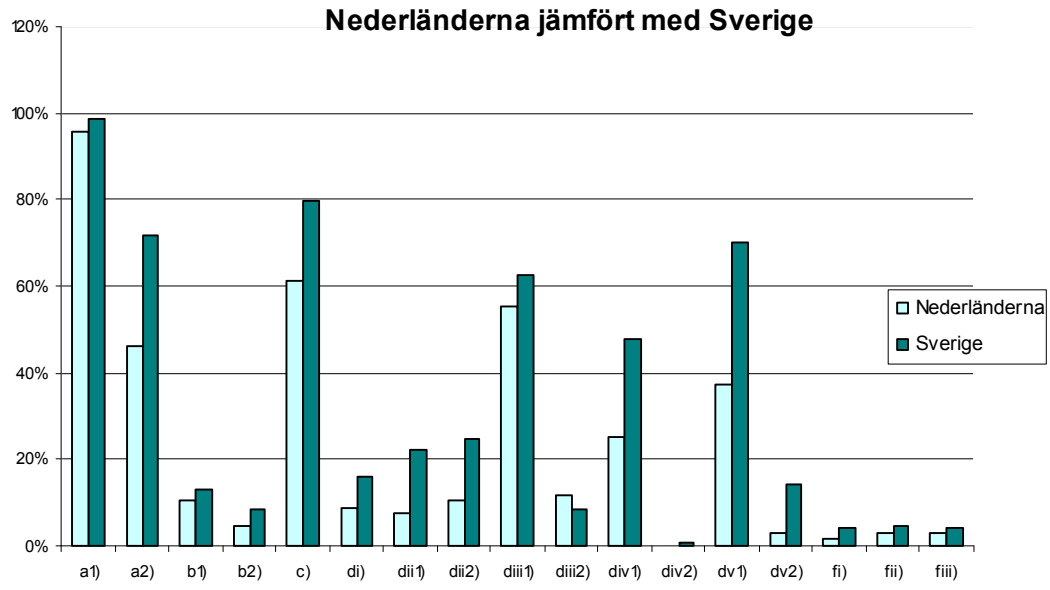

Fig. 2: Egen uppställning efter data

Som vi kan se är det tydligt att svenska företag är bättre än nederländska på alla punkter utom diii2). På många punkter är det endast en marginell skillnad medan på punkterna a2), c), div1), och dv1) är det markanta skillnader. För att ännu tydligare illustrera skillnaderna länderna emellan har vi även lagt ihop de totala svarsfrekvenserna per land och delat med antal företag. De värden vi då fick fram är att Nederländernas svarsfrekvens är 33,08% jämfört med Sveriges, 55,54%.

Analys

I och med att de svenska företagen har en högre svarsnivå innebär detta alltså att de är bättre än de nederländska på att lämna upplysningar enligt IAS 36 punkt 134. Huruvida detta beror på kulturella faktorer eller andra faktorer är dock svårt att avgöra. Det som skall tas i beaktning här är att den andra uppsatsens undersökning innefattar 187 företag efter bortfall medan vår undersökning innefattar 67 företag efter bortfall. Efter omräkning till ett procentuellt värde är svaren dock ändå jämförbara. Det hade emellertid kunnat bli en mer likvärdig undersökning om antalet varit något jämnare.

5.2.2 Redovisning av hypotes 2

I detta diagram redogörs för om det finns något samband mellan en hög svarsfrekvens, och stora företag med hög omsättning och balansomslutning. Redovisar större företag mer information än mindre företag?

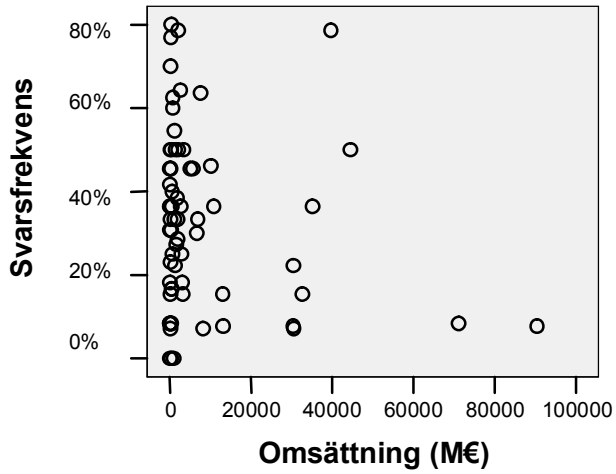

Fig. 3: Plotdiagram från SPSS: svarsfrekvens/omsättning

Resultat

Den andra hypotesen som vi ställde upp var att större företag redovisar mer information än mindre eftersom de borde ha mer resurser. Vad gäller detta diagram kan man se att de företag som har bäst svarsfrekvens är företag med en omsättning under 20 000 (M€). Något samband verkar heller inte föreligga då punkterna är spridda över hela diagrammet. Hade samband funnits skulle punkterna ha varit samlade kring en linje.

Analys

Vad kan resultatet bero på? Är det helt enkelt så att det helt enkelt inte finns något samband, eller är det så att gränsen för vad som räknas som ett större företag är för hög? Av alla företag är det endast åtta företag som hamnar över 20 000 (M€). Tittar man istället enbart på de företag som ligger inom gränsen verkar det som att desto närmare noll de ligger desto bättre svarsfrekvens har de. Detta beror förmodligen på att de flesta av respondenterna har en omsättning under gränsen. Måhända hade det varit lättare om respondenterna varit mer spridda, eller om vi tagit stickprov från varje omsättningsgrupp. Dock är det svårt att dra en slutsats av enbart diagrammet eftersom de flesta av det totala antalet företag har en omsättning där under. Det är inte så många av respondenterna som har en högre omsättning.

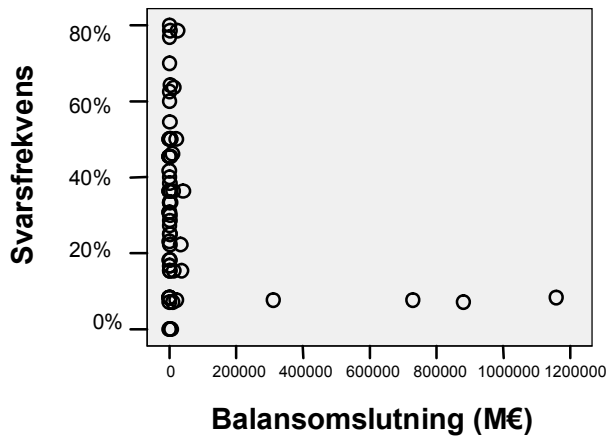

Fig. 4: Plotdiagram från SPSS: svarsfrekvens/balansomslutning

Resultat

Även i detta diagram saknas samband. Enligt hypotesen hade önskat resultat varit att punkterna följde en diagonal linje från noll till 1 200 000 (M€). Här är istället i stort sett alla företag helt utspridda med ett väldigt varierat utfall. Företagen med hög balansomslutning har låg svarsfrekven vilket är precis tvärtemot våra antaganden.

Analys

För de företag som ligger långt ut på axeln är svarsfrekvensen tämligen låg då den ligger under 10%. De företag som har bäst svarsfrekvens har även en balansomslutning som hamnar i det lägre spannet. Förmodligen hade det sett lite annorlunda ut om vi hade gjort diagrammet mellan noll och 20 000 (M€) även i detta fall. Punkterna hade varit bättre spridda och då hade det eventuellt varit lättare att se om det fanns samband eller inte eftersom de flesta av

respondenterna har en balansomslutning under. Dock hade det inte varit rättvisande om vi hade valt bort företag enbart för att de har en för stor balansomslutning.

5.2.3 Redovisning av hypotes 3

I detta diagram redogörs för om det finns något samband mellan lönsamma företag som har en hög avkastning och en låg svarsfrekvens. Redovisar lönsamma företag mindre information än mindre lönsamma företag?

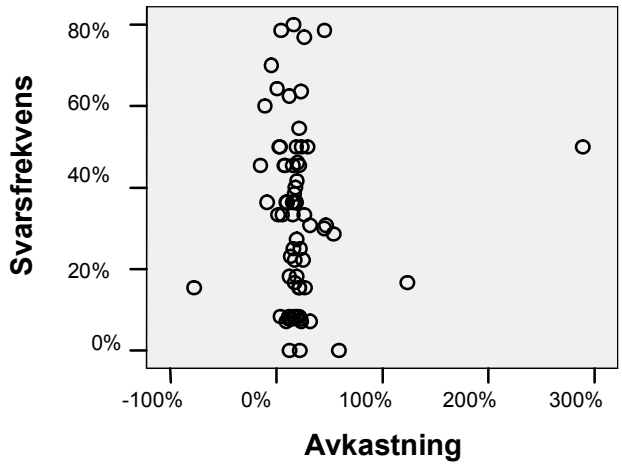

Fig. 5: Plotdiagram från SPSS: svarsfrekvens/avkastning

Resultat

Även i detta fall saknas samband då alla punkterna är samlade som i ett kluster med totalt utspridd svarsfrekvens. De två företagen som har en avkastning över 100% har en svarsfrekvens på ca 12 och 35%. Huruvida detta är lågt kan diskuteras, men det innebär att de i alla fall har uppfyllt några punkter vilket kanske inte riktigt förväntades.

Analys

Den svarsfrekvens som flest respondenter har hamnat på är mellan 20 och 30% och av dessa verkar det som att de flesta har en avkastning mellan 0 och 50%. De som har en riktigt hög svarsfrekvens ligger även de mellan det spannet. Eventuellt hade det varit lättare att ta bort de företag som har en avkastning utanför noll till 100% för att få ett mer läsvänligt resultat men sambandet hade förmodligen inte varit särskilt mycket större. Resultatet kan även ha varierat beroende på om vi endast tagit svarsfrekvensen exklusive treorna. Med andra ord om vi enbart hade tagit svarsfrekvensen av antalet ettor och nollor.

5.2.4 Redovisning av hypotes 4

I detta diagram visas sambandet mellan andelen goodwill och svarsfrekvensen. Redovisar företag med en hög andel goodwill mer information än företag med en låg andel?

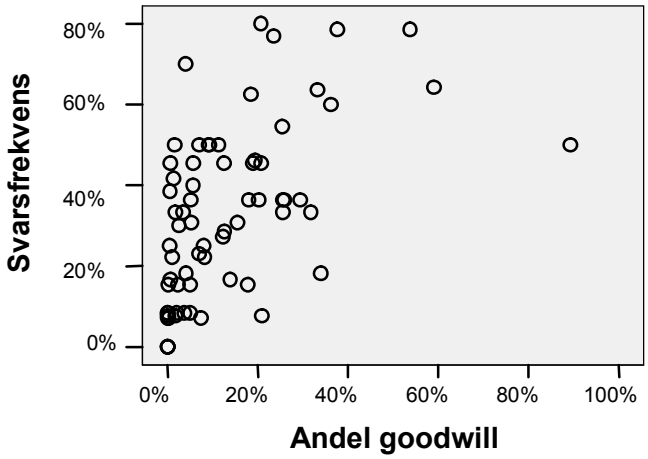

Fig. 6: Plotdiagram från SPSS: svarsfrekvens/andel goodwill

Resultat

Inget samband föreligger i detta diagram heller även om punkterna är mer utspridda än tidigare. I detta fall verkar det som att ju mindre goodwill ett företag har desto mer information ges vilket helt går emot vår hypotes.

Analys

Företag med en andel under 20% har en väldigt varierande svarsfrekvens och det är lätt att skilja ut att det inte föreligger något samband i detta fall eftersom svarsfrekvensen borde vara låg och konsekvent. Som det ser ut i diagrammet är inget konsekvent. Dock har de företag som har en svarsfrekvens över 50% även en goodwillandel över 20% vilket enligt oss anses som en betydande andel. Frågan man då kan ställa sig är: Om ett företag har en högre svarsfrekvens än 50% finns det då ett samband enligt vår hypotes? Svaret på den frågan anser vi vara ja. I det fallet finns ett samband, dock är inte det tillräckligt för att bekräfta hypotesen som helhet.

6. SLUTDISKUSSION

I följande avsnitt redogör vi för den slutsats som vi har kommit fram till fördelat på de hypoteser som vår studie är grundad på.

Syftet med denna studie har varit att undersöka i vilken grad nederländska företag lämnar ut information gällande IAS 36 punkt 134 i sina koncernredovisningar i förhållande till svenska företag. Som utgångspunkt har två tidigare uppsatser skrivna vid Högskolan i Gävle fungerat där vi främst utgått från den ena uppsatsens hypoteser och resultat.

Från och med den 1 januari 2005 ska alla börsnoterade företag inom EU använda sig av IAS/IFRS regler och rekommendationer i sin koncernredovisning och därmed också reglerna kring hur de ska redovisa för eventuell goodwill. I och med dessa nya regler att goodwill inte längre får avskrivas utan istället ska nedskrivningsprövas varje år ska företagen utifrån 17 punkter i IAS 36 punkt 134, lämna information om sin goodwill och bland annat om hur goodwillens återvinningsvärde är beräknat.

Vi har utifrån fyra hypoteser försökt se om det finns några samband gällande om de nederländska företagen följer upplysningskraven och i så fall hur väl de följer dessa krav.

6.1 Hypotes 1

Det är verkligen intressant att se att det faktiskt finns en skillnad mellan hur väl de svenska respektive de nederländska företagen lämnar ut information. Vi trodde och tyckte att det borde vara en skillnad i och med att Sverige har haft sin övervakningspanel längre än Nederländerna, men att skillnaden skulle märkas så tydligt var vi inte säkra på. Detta visar hur viktigt det är att EU ställer samma krav på de olika medlemsländerna i hur olika regler ska efterlevas om nu tanken är att det ska bli en bättre jämförbarhet mellan länderna. Om skillnaden endast beror på övervakningspanelen är lite svårt att spekulera kring, men troligen spelar den en stor roll i sammanhanget. Även att de båda länderna tillhör eller har tillhört olika redovisningstraditioner inverkar självklart också på resultatet.

Dock har även Sverige en lång bit kvar att gå innan deras information kan sägas uppfylla IAS 36 krav.

Den slutsats vi kan dra från den dåliga svarsfrekvensen som helhet är att svenska såsom nederländska företag inte har haft tillräckligt med tid att acklimatisera sig till de nya reglerna vad gäller räkenskapsåret 2005. Dock kan det även bero på att företagen helt enkelt ser det som känslig information som de inte vill synliggöra för konkurrenter och andra intressenter.
IASB:s syfte med de internationella standarderna är att jämförbarheten länderna emellan ska bli lättare, dock blir detta oerhört svårt om företagen i varje land tillämpar standarden annorlunda. I och med vår undersökning kan vi dra den slutsatsen att IASB måste anstränga sig mer för att uppnå en standard som faktiskt leder till en ökad jämförbarhet och som länderna kan ta till sig och få en förståelse för.

6.2 Hypotes 2 och 3

Vad gäller dessa hypoteser framgår det tydligt att, hur företag redovisar informationen enligt IAS 36 är helt oberoende på storlek och avkastning. Samma slutsats kom även Street och Bryant fram till, vilket underbygger resonemanget för detta ytterligare. I vissa fall har det stämt överens med vår hypotes att de stora och lönsamma företagen lämnar bra med information, dock även att de lämnar lite och nästintill ingen information. Samtidigt har mindre företags svarsfrekvens varit både låg och högre. Den slutsats vi drar är att det förmodligen har att göra med hur känslig informationen är för företagen. Ett företag som är stor på en marknad men som ändå anses som ett mindre företag i vår undersökning kan orsaken i stället vara konkurrensskäl och inte brist på resurser.

6.3 Hypotes 4

Andelen goodwill verkar heller inte vara en bidragande orsak till brister i upplysningskravet. Dock verkar det föreligga ett svagt samband mellan några företag då de som har bäst svarsfrekvens även har en högre andel goodwill. Trots detta anser vi det inte tillräckligt för att underbygga vår hypotes. Slutsatsen är att andelen goodwill saknar större betydelse för

informationen. Vi finner det lite märkligt då vi anser att det är om ett företag har en hög andel goodwill som det finns störst skäl till att tydliggöra informationen. Detta dels för att investerare skall kunna se något så abstrakt som goodwill tillförlitligt vilket knyter an till agenteorin där det finns ett visst förväntningsgap mellan principalen och agenten. Agenten i detta fall redovisar inte den information som principalen förväntar. Dels även för att det ger en mer rättvisande bild av årsredovisningen. Ett företag som inte vill ange hur de kommer fram till värdet på en tillgång som för andra är svår att värdera borde heller inte få redovisa det som en tillgång.

7. FÖRSLAG TILL FORTSATTA STUDIER

I uppsatsens sista avsnitt presenterar vi förslag på fortsatta studier.

Ett förslag till dem som finner denna uppsats intressant och som kanske vill forska mer vore att jämföra de nederländska företag som vi har innefattat i vår studieundersökning med årsredovisningar från år 2006 för att se om företagen har gjort bättre ifrån sig. Vår tanke med det är att vi förmodar att de har gjort bättre ifrån sig i och med att det har haft mer tid att tillämpa standarden. Det kunde även vara intressant att se hur stora, om det finns, skillnaderna är mellan Sverige och Nederländerna även år 2006.

8. KÄLLFÖRTECKNING

8.1 Litteraturlista

Artsberg, Kristina (2005). *Redovisningsteori -policy och -praxis.* 2 uppl. Malmö: Liber Ekonomi.

Deegan, Craig & Unerman, Jeffrey (2006). *Financial Accounting Theory*. European edition. McGraw-Hill Education.

Eriksson, Lars Torsten & Wiedersheim-Paul, Finn (1999). *Att utreda, forska och rapportera*. 6 uppl. Malmö: Liber Ekonomi.

FAR förlag (2006). *Internationell redovisningsstandard i Sverige*. Stockholm: FAR förlag.

Johannessen, Asbjørn & Tufte, Per Arne (2003). *Introduktion till samhällsvetenskaplig metod*. 1 uppl. Malmö: Liber AB

Lindberg, Peter (2007). Corporate Governance – An Introduction. Opublicerat manuscript. Högskolan i Gävle, Institutionen för ekonomi.

Roberts, Clare et al. (2001). *International Financial Accounting: a comparative approach*. 2 ed. Harlow: Financial Times Prentice Hall.

Schuster, Walter (2005). *Group accounting- an analytical approach*. Lund: Studentlitteratur.

Smith, Dag (2005). *Redovisningens språk.* Lund: Studentlitteratur.

Strömquist, Siv (1998). *Uppsatshandboken*. Uppsala: Hallgren & Fallgren Studieförlag AB.

Thorell, Per (red.) (2004). *Den nya koncernredovisningen*. 1 uppl. Malmö: Liber Ekonomi i samarbete med Ernst & Young.

8.2 Artiklar

Brown, Philip (2005). "A commentary on issues relating to the enforcement of International Financial Reporting Standards in the EU." *European Accounting Review*, vol. 14:1, pp. 181-212

Jensen, M.C. & Meckling, W.H. (1976). "Theory of the firm: Managerial behaviour, agency costs and ownership structure." *Journal of Financial Economics*, vol. 03:4, pp. 305-360

Persson, Lars-Erik & Hultén, Karin (2006). "3 heta IFRS områden: Goodwill – ett område som krävt betydande resurser." *Balans*, nr 6-7, s. 29

Rundfelt, Rolf (2007). "Danska Fondsrådet tolkar strängt." *Balans*, nr 6-7, s. 54

SET auktoriserade revisorer (2003). *Newset,* nr 3 årgång 33

Street, Donna L. & Bryant, Stephanie M. (2000). ”Disclosure level and compliance with IASs: A comparision of companies with and without U.S Listings and filings.” *The International Journal of Accounting,* vol 35 p. 305-329

8.3 Elektroniska källor

Amsterdambörsens hemsida
Tillgänglig: www.euronext.com [071125]

Sida där alla nederländska börsnoterade årsredovisningar listas
Tillgänglig: www.jaarverslag.info [071125]

Deloitte (2005). *Nya internationella regler för redovisning av företagsförvärv – en guide till IFRS 3* [Elektronisk] Deloitte. Tillgänglig: http://www.deloitte.com/dtt/section_node/0%2C1042%2Csid%25253D86023%2C00.html [071106]

Deloittes hemsida
Tillgänglig: www.deloitte.se [071126]

Ernst & Young’s hemsida
Tillgänglig: www.ey.com/se [071126]

Öhrlings PriceWaterHouseCoopers hemsida
Tillgänglig: www.pwc.com/se [071126]

IASBs hemsida
Tillgänglig: www.iasb.org [071126]

Den nederländska kontrollpanelens hemsida
Tillgänglig: http://www.afm.nl/corporate/default.ashx?documentID=8621& [071112]

Den svenska övervakningspanelens hemsida
Tillgänglig: www.overvakningspanelen.se [080120]

Information om EUs historia
Tillgänglig: http://europa.eu/abc/history/index_sv.htm [080120]

Sida för att hitta historiska valutakurser
www.riksbank.se [071130]

Miniguide till Harvardssystemet
Tillgänglig: www2.bibliotek.hv.se/public/pdf/harvard05.pdf [071122]

Uppslagsverk på Internet
Tillgänglig: http://www.blinfo.se/boksidor/eob/sok.gml?id=196&term=B&limit=500 [071115]

Uppslagsverk med fokus på managementmodeller, -koncept och -begrepp
Tillgänglig:http://www.12manage.com/methods_wacc_sv.html [071210]

8.4 Uppsatser

Hugg, Maria & Wahlström, Jenny (2007). *Nedskrivningsprövning av Goodwill - En kvantitativ studie om efterlevnaden av IAS 36 punkt 134*. Magisteruppsats, Högskolan i Gävle

Jansson, Karin & Mekonen ,Michael (2006). *Nedskrivningsprövning av Goodwill - en kvantitativ studie om tilläggsinformation enligt IAS 36 punkt 134*. Magisteruppsats, Högskolan i Gävle

Jepsson, Karin, Jönsson, Sofie & La, Lymajvi (2006). *Nedskrivningstest av Goodwill – Följs upplysningskraven enligt IAS 36?* Kandidatuppsats, Lunds universitet

Junger, Cecilia & Kull, Johanna (2007*) Upplysningar enligt IAS 36 punkt 134 – Efterföljs kraven i större utsträckning år 2006 jämfört med år 2005?* Magisteruppsats, Handelshögskolan vid Göteborgs universitet

8.5 Årsredovisningar

Företag	**Affärsområde**
Aalberts Industries	Engineering & Machinery
ABN AMRO	Banks
Accell Group	Household Goods & Textiles
AEGON	Insurance
Ahold	Food & Drug Retailers
Ajax	Leisure & Entertainment & Hotels
Akzo Nobel	Chemicals
Alcatel-Lucent	Telecommunication Services
Arcadis	Construction & Building Materials
Arcelor Mittal	Steel & Other Metals
ASM International	Information Technology Hardware
Batenburg Beheer	Engineering & Machinery
Beter Bed	General Retailers
Blue Fox Enterprises	Software & Computer Services
Brill	Media & Photography
Brunel International	Support Services
Corio	Speciality & Other Finance
Ctac	Software & Computer Services
DOCdata	Media & Photography
Draka Holding	Electronic & Electrical Equipment
DSM	Chemicals
Endemol	Media & Photography
ERIKS Group	Distributors
Exact	Software & Computer Services

Fornix BioSciences	Pharmaceuticals
Fortis	Banks
Fugro	Support Services
Galapágos	Pharmaceuticals
Gamma Holding	Household Goods & Textiles
Getronics	Software & Computer Services
Grontmij	Support Services
Hagemeyer	Distributors
HAL Trust	Investment Companies
Heijmans	Construction & Building Materials
Heineken	Beverages
HES Beheer	Transport
HITT	Software & Computer Services
ING Groep	Insurance
InnoConcepts	Support Services
KPN	Telecommunication Services
Laurus	Food & Drug Retailers
Nedschroef	Engineering & Machinery
Neways Electronics International	Electronic & Electrical Equipment
Numico	Food Producers & Processors
Nutreco Holding	Food Producers & Processors
Ordina	Software & Computer Services
Philips	Electronic & Electrical Equipment
Qurius	Software & Computer Services
Randstad	Support Services
Reed Elsevier	Media & Photography
Rodamco Europe	Investment Companies
Saint-Gobain	Construction & Building Materials
SBM Offshore	Diversified Industrials
Simac	Software & Computer Services
Sligro Food Group	Food & Drug Retailers
SNS REAAL	Insurance
Stork	Engineering & Machinery
Tele Atlas	Software & Computer Services
Telegraaf Media Groep (TMG)	Media & Photography
Ten Cate	Diversified Industrials
TKH Group	Electronic & Electrical Equipment
TNT	Telecommunication Services
Tulip Computers	Information Technology Hardware
Unilever	Food Producers & Processors

Unit 4 Agresso	Software & Computer Services
Univar	Distributors
USG People	Support Services
Van der Moolen	Speciality & Other Finance
Vedior	Support Services
Versatel	Information Technology Hardware
Vopak	Transport
Wavin	Construction & Building Materials
Wessanen	Food Producers & Processors
Wolters Kluwer	Media & Photography

BILAGA 1

Med anledning av att detta är en komparativ studie använder vi oss av ett likadant poängsystem vid bedömningen av hur väl ett företag har följt punkterna i IAS 36 som den jämförande studien. Vi använder oss även av deras version av "checklistan" i standarden så att antalet totala poäng blir detsamma vid jämförandet.

Enligt IAS 36 punkt 134 ska företagen lämna information avseende de uppskattningar som använts vid nedskrivningstestet av de kassagenererade enheterna med betydande goodwillvärden i förhållande till det av företaget totalt rapporterade goodwill. (Balans 2006 s. 29) Nedan följer de upplysningar som ska lämnas i enlighet med IAS 36 punkt 134:

a1) Har företaget angivit det redovisade värdet för goodwill? ***Ja = 1p, Nej = 0p***

a2) Har företaget fördelat det redovisade värdet per kassagenererade enheter? ***Ja = 1p, Nej = 0p, Vet ej, det framgår inte i årsredovisningen om företaget har fler än en kassagenererande enhet = 3***

b1) Redovisar företaget värdet för övriga immateriella tillgångar med obegränsade nyttjandeperioder? ***Ja = 1p, Nej = 0p, Vet ej, det framgår inte i årsredovisningen om företaget har övriga immateriella tillgångar med obegränsade nyttjandeperioder / det framgår att företaget inte har övriga immateriella tillgångar med obegränsade perioder = 3***

b2) Har företaget fördelat värdet på de immateriella tillgångarna med obegränsade nyttjandeperioder per kassagenererade enheter? ***Ja = 1p, Nej = 0p, Vet ej, det framgår inte om företaget har fler än en kassagenererande enhet = 3.***

c) Framgår det i årsredovisningen på vilken grund den kassagenererande enhetens återvinningsvärde (nyttjandevärde eller verkligt värde minus försäljningskostnader) har fastställts? ***Ja = 1p, Nej = 0p***

I de fall återvinningsvärdet baseras på nyttjandevärde ska företaget följa även dessa punkter:

d i) Lämnar företaget en beskrivning av varje viktigt antagande på vilket företagsledningen har baserat sina kassaflödesprognoser för respektive kassagenererande enhet? ***Ja = 1p, Nej = 0p. Det framgår varken direkt/indirekt om företaget har baserat sina kassaflödesprognoser på samtliga antaganden = 3.***

dii1) Lämnas en beskrivning av företagsledningens metod för att fastställa värdet eller de värden som innefattas i varje viktigt antagande? ***Ja = 1p, Nej = 0p.***

dii2) Ger företaget information om varje viktigt antagande baseras på tidigare erfarenheter eller externa informationskällor, Beskrivs det, om så är fallet, varför antagandet skiljer sig från tidigare erfarenheter? ***Ja = 1p, Nej = 0p.***

diii1) Anges den period över vilken företagsledningen har prognostiserat kassaflöden baserat på finansiella budgetar/prognoser som fastställts av företagsledningen? ***Ja = 1p, Nej = 0p.***

diii2) Anges en motivering till varför en period som är längre än fem år används för en kassagenererande enhet? ***Ja = 1p, Nej = 0p, Vet ej, det framgår inte av årsredovisningen hur lång perioden är/ det framgår inte att perioden är längre än fem år = 3. Om 3 hoppa till div2. Det framgår att perioden inte är längre än fem år= 3***

div1) Anger företaget den tillväxttakt som använts för att extrapolera kassaflödesprognoser bortom den period som täcks av de senaste gjorda budgeterna/prognoserna?
Ja = 1p, Nej = 0p.

div2) Anges en motivering till varför den tillväxttakt som används överstiger den långfristiga tillväxttakten för de produkter, branscher, eller länder i vilket företaget är verksamt?
Ja = 1p, Nej = 0p. Det framgår inte av årsredovisningen om företaget använder en högre tillväxttakt/ det framgår att företaget inte använder en högre tillväxttakt = 3.

dv1) Anger företaget den diskonteringsfaktor som tillämpats på kassaflödesprognoserna?
Ja = 1p, Nej = 0p.

dv2) Anger företaget om det använder sig utav flera diskonteringsfaktorer?
Ja = 1p, Nej = 0p. Det framgår inte av årsredovisningen/ det framgår att de inte använder fler =3.

*I de fall återvinningsvärdet baseras på verkligt värde minus försäljningskostnader skall punkt **e** efterföljas i de fall värdet inte har fastställts med hjälp av ett observerbart marknadspris för enheten.*

ei) Anger företaget en beskrivning om varje viktigt antagande, på vilket företagsledningen har fastställt värdet?
Ja = 1p, Nej = 0p. Det framgår inte om företaget har använt sig utav marknadsvärdet eller inte = 3.

eii) Anges en beskrivning av företagsledningens metod för att fastställa värdet eller de värden som innefattas i varje viktigt antagande och om det baseras på tidigare erfarenheter eller externa informationskällor?
Ja = 1p, Nej = 0p.

*För det fall rimliga förändringar i viktiga antaganden skulle leda till att återanvändningsvärdet understiger det redovisade värdet krävs att upplysningar lämnas om värdet på det viktiga antagandet och känsligheten i enhetens återvinningsvärde. I sådana fall skall punkt **f** efterföljas.*

fi) Har företaget lämnat information om någon enhet är känslig för förändringar, med det belopp som återvinningsvärdet överstiger dess redovisade värde?
Ja = 1p, Nej = 0p. Det framgår inte av årsredovisningen om det är känsligt eller inte = 3.

fii) Anger företaget det värde som har tilldelats det viktiga antagandet?
Ja = 1p, Nej = 0p.

fiii) Har företaget angivit hur mycket det viktiga antagandet skall förändras för att det skall uppstå ett nedskrivningsbehov av någon enhet?
Ja = 1p, Nej = 0p.

För varje punkt som har uppfyllts ger vi företaget =1 p
För varje punkt som ej har uppfyllts ger vi företaget =0 p
Om det inte går att läsa ut av årsredovisningen huruvida företaget har redovisat informationen eller inte ger vi företaget = 3:a

Om företagets återvinningsvärde baseras på nyttjandevärde är den maximala poängen 17
Om företagets återvinningsvärde baseras på verkligt värde minus försäljningskostnader kan företaget få maximalt 8 poäng.

Om c inte uppfylls kan inte heller d eller e uppfyllas. Då går vi direkt på f.

Resultatet av vår undersökning kommer att skilja sig från den studie som vi jämför med. Detta på grund av att vi säkert tolkar informationen olika. Hur gjorde författarna när de upptäckte att information gavs men e contrario? Exempel: Företagen ska ange motivet till varför en tillväxttakt som är högre än den långfristiga tillväxttakten för branschen etc, men om företaget angiver att den inte överstiger den, ska man anse att företaget har följt upplysningskravet? De har ju ändå angivit att de inte använder en högre procent. Gav författarna dessa poäng eller inte? Nej, de satte en 3:a.

BILAGA 2

Alla företag från jaarverslag.info, totalt 154 st.

Företag	Sektor/bransch
Aalberts Industries	Engineering & Machinery
ABN AMRO	Banks
Accell Group	Household Goods & Textiles
Acomo	Distributors
AEGON	Insurance
Ahold	Food & Drug Retailers
Air France-KLM	Transport
Ajax	Leisure & Entertainment & Hotels
Akzo Nobel	Chemicals
Alanheri	Food Producers & Processors
Alcatel-Lucent	Telecommunication Services
Allianz	Insurance
Altria Group	Tobacco
AMG Advanced Metallurgical Group	Steel & Other Metals
AND International Publishers	Media & Photography
Antonov	Automobiles
Arcadis	Construction & Building Materials
Arcelor Mittal	Steel & Other Metals
ASM International	Information Technology Hardware
ASML	Information Technology Hardware
Ballast Nedam	Construction & Building Materials
BAM Groep	Construction & Building Materials
Batenburg Beheer	Engineering & Machinery
Begemann Groep	Investment Companies
BE Semiconductor Industries	Information Technology Hardware
Beter Bed	General Retailers
Bever Holding	Investment Companies
BinckBank	Speciality & Other Finance
Blue Fox Enterprises	Software & Computer Services
Boskalis Westminster	Construction & Building Materials
Brill	Media & Photography
Brunel International	Support Services
Corio	Speciality & Other Finance
Corporate Express	Distributors
Crown Van Gelder	Forestry & Paper
Crucell	Pharmaceuticals
CSM	Food Producers & Processors
Ctac	Software & Computer Services
De Vries Robbé Groep	Engineering & Machinery
Dico International	Household Goods & Textiles
DIM Vastgoed	Investment Companies
DNC De Nederlanden Compagnie	Support Services
DOCdata	Media & Photography
DPA Flex Group	Support Services
Draka Holding	Electronic & Electrical Equipment

DSM	Chemicals
Econosto	Distributors
Emba	Real Estate
Endemol	Media & Photography
ERIKS Group	Distributors
Eurocommercial Properties	Real Estate
Euronext	Speciality & Other Finance
Exact	Software & Computer Services
Exendis	Electronic & Electrical Equipment
Fornix BioSciences	Pharmaceuticals
Fortis	Banks
Fugro	Support Services
Galapágos	Pharmaceuticals
Gamma Holding	Household Goods & Textiles
Getronics	Software & Computer Services
Gouda Vuurvast	Construction & Building Materials
Grolsch	Beverages
Grontmij	Support Services
Groothandelsgebouwen	Real Estate
Hagemeyer	Distributors
HAL Trust	Investment Companies
Heijmans	Construction & Building Materials
Heineken	Beverages
HES Beheer	Transport
HITT	Software & Computer Services
Holland Colours	Chemicals
Hunter Douglas	Household Goods & Textiles
ICT Automatisering	Software & Computer Services
Imtech	Engineering & Machinery
ING Groep	Insurance
InnoConcepts	Support Services
International Paper	Forestry & Paper
IsoTis	Pharmaceuticals
Jetix Europe	Leisure & Entertainment & Hotels
Kardan	Investment Companies
KAS BANK	Banks
Kendrion	Engineering & Machinery
KPN	Telecommunication Services
Laurus	Food & Drug Retailers
LBI International	Software & Computer Services
LogicaCMG	Software & Computer Services
Lycos Europe	Software & Computer Services
Macintosh Retail Group	General Retailers
Management Share	Software & Computer Services

Nedap	Diversified Industrials
Nedschroef	Engineering & Machinery
Neways Electronics International	Electronic & Electrical Equipment
Nieuwe Steen Investments (NSI)	Investment Companies
Numico	Food Producers & Processors
Nutreco Holding	Food Producers & Processors
Nyloplast	Engineering & Machinery
Océ	Information Technology Hardware
OctoPlus	Health
OPG Groep	Distributors
Oranjewoud	Support Services
Ordina	Software & Computer Services
Pharming	Pharmaceuticals
Philips	Electronic & Electrical Equipment
Porceleyne Fles, de	Household Goods & Textiles
ProLogis European Properties	Real Estate
Punch Graphix	Engineering & Machinery
Qurius	Software & Computer Services
Randstad	Support Services
Reed Elsevier	Media & Photography
Reesink	Distributors
Ricoh	Electronic & Electrical Equipment
Rodamco Europe	Investment Companies
Rood Testhouse International	Electronic & Electrical Equipment
RSDB	Media & Photography
RT Company	Investment Companies
Saint-Gobain	Construction & Building Materials
Samas	Engineering & Machinery
SBM Offshore	Diversified Industrials
Schlumberger	Oil & Gas
Schuitema	Food & Drug Retailers
Seagull	Software & Computer Services
Shell	Oil & Gas
Simac	Software & Computer Services
Sligro Food Group	Food & Drug Retailers
Smit Internationale	Transport
SNS REAAL	Insurance
Sopheon	Software & Computer Services
Spyker Cars	Automobiles
Stern Groep	Automobiles
Stork	Engineering & Machinery
Tele Atlas	Software & Computer Services
Telegraaf Media Groep (TMG)	Media & Photography
Ten Cate	Diversified Industrials
TIE Holding	Software & Computer Services
TKH Group	Electronic & Electrical Equipment
TNT	Telecommunication Services

TomTom	Information Technology Hardware
Tulip Computers	Information Technology Hardware
Unilever	Food Producers & Processors
Unit 4 Agresso	Software & Computer Services
Univar	Distributors
USG People	Support Services
Van der Moolen	Speciality & Other Finance
Van Lanschot	Banks
VastNed Offices Industrial	Real Estate
VastNed Retail	Real Estate
Vedior	Support Services
Versatel	Information Technology Hardware
Vopak	Transport
Wavin	Construction & Building Materials
Wegener	Media & Photography
Wereldhave	Real Estate
Wessanen	Food Producers & Processors
Wolters Kluwer	Media & Photography

BILAGA 3

Sammanställning över hur svarsfrekvensen framräknats och hypotesernas procentsatser

Företag	Totalt Antal 1:or	Antal 0:or	Svarfrekvens inkl. 3:or	Svarsfrekvens	Omsättning (M€)	Balansomslutning (M€)	Andel goodwill	Avkastning
Aalberts industr	**4**	**8**	23,53%	33,33%	1 055	978	25,51%	26,45%
ABN Amro	**1**	**13**	5,88%	7,14%	30 528	880 804	0,26%	23,50%
Aegon	**1**	**12**	5,88%	7,69%	30 336	311 215	20,90%	12,00%
Ahold Kon	**7**	**7**	41,18%	50,00%	44 496	20 005	11,31%	3,37%
Alcatel	**1**	**12**	5,88%	7,69%	13 135	21 115	1,76%	14,47%
Akzo Nobel	**2**	**11**	11,76%	15,38%	13 000	12 425	2,29%	26,87%
Ajax	**1**	**11**	5,88%	8,33%	74	106	0,00%	3,81%
Arcadis	**2**	**11**	11,76%	15,38%	100	650	17,80%	21,40%
Arcelor Mittal	**2**	**11**	11,76%	15,38%	32 611	35 916	0,16%	21,81%
Beheer Bat.	**3**	**10**	17,65%	23,08%	131	63	6,98%	13,42%
Beter bed	**4**	**9**	23,53%	30,77%	287	72	5,23%	46,77%
Blue fox	**5**	**6**	29,41%	45,45%	52	28	18,95%	-15,00%
Brill	**5**	**7**	29,41%	41,67%	22	27	1,32%	19,36%
Brunel Int	**1**	**11**	5,88%	8,33%	391	97	1,98%	16,50%
Corio	0	**12**	0,00%	0,00%	315	4 634	0,00%	22,00%
CTAC	**1**	**11**	5,88%	8,33%	23	15	3,68%	11,99%
Doc data	0	**12**	0,00%	0,00%	67	44	0,00%	12,30%
Draka Hol	**4**	**8**	23,53%	33,33%	1 879	1 638	1,75%	1,75%
DSM KON	**1**	**13**	5,88%	7,14%	8 195	10 025	7,40%	9,38%

Företag	Totalt Antal 1:or	Antal 0:or	Svarfrekvens inkl. 3:or	Svarsfrekvens	Omsättning (M€)	Balansomslutning (M€)	Andel goodwill	Avkastning
Endemol	**0**	**14**	0,00%	0,00%	900	565	0,00%	59,19%
Eriks groep	**2**	**10**	11,76%	16,67%	449	251	13,85%	17,31%
Exact	**10**	**3**	58,82%	76,92%	225	276	23,50%	26,40%
Fortis	**1**	**12**	5,88%	7,69%	90 419	728 994	0,00%	23,00%
Fornix Bio.	**1**	**13**	5,88%	7,14%	88	43	0,00%	31,90%
Fugro	**6**	**5**	35,29%	54,55%	1 161	1 139	25,40%	21,50%
Gamma	**4**	**7**	23,53%	36,36%	11	82	5,10%	-8,85%
Galapagos	**6**	**4**	35,29%	60,00%	743	702	36,15%	-10,70%
Getronics	**9**	**5**	52,94%	64,29%	2 593	2 397	59,00%	0,67%
Haltrust	**4**	**7**	23,53%	36,36%	2 653	3 675	20,23%	17,53%
Heineken	**4**	**7**	23,53%	36,36%	10 796	11 829	18,00%	9,17%
Hes Beheer	**1**	**11**	5,88%	8,33%	63	79	5,00%	21,36%
Hagemeyer	**5**	**6**	29,41%	45,45%	5 595	2 541	20,72%	7,90%
Heijmans	**3**	**9**	17,65%	25,00%	2 835	1 906	8,00%	22,37%
Hitt	**5**	**6**	29,41%	45,45%	24	23	5,66%	8,00%
Ing Gr.	**1**	**11**	5,88%	8,33%	71 141	1 158 639	0,02%	18,76%
Inno concepts	**4**	**9**	23,53%	30,77%	27	115	15,50%	31,80%
Laurus	**2**	**11**	11,76%	15,38%	3 158	866	5,00%	-77,65%
Nedschroef	**5**	**5**	*29,41%*	50,00%	348	192	1,55%	18,83%
Neways E.I	**5**	**6**	*29,41%*	45,45%	208	88	0,66%	21,39%
Numico	**6**	**6**	*35,29%*	50,00%	2 008	3 536	9,08%	29,47%
Nutreco Holding	**2**	**9**	*11,76%*	18,18%	3 002	1 790	4,07%	19,29%

Företag	Totalt Antal 1:or	Antal 0:or	Svarfrekvens inkl. 3:or	Svarsfrekvens	Omsättning (M€)	Balansomslutning (M€)	Andel goodwill	Avkastning
Ordina	**4**	**7**	*23,53%*	36,36%	444	291	29,38%	18,94%
Philips	**2**	**7**	*11,76%*	22,22%	30 395	33 543	8,19%	17,21%
Qurius	**4**	**7**	*23,53%*	36,36%	34	22	25,54%	15,16%
Ranstad	**3**	**7**	*17,65%*	30,00%	6 639	2 302	2,52%	45,11%
Reed Elsevier	**7**	**4**	*41,18%*	63,64%	7 542	13 325	33,20%	23,36%
Saint Gobain	**4**	**7**	*23,53%*	36,36%	35 110	40 798	25,84%	10,28%
SBM Offshore	**2**	**7**	*11,76%*	22,22%	1 281	2 080	1,02%	25,22%
Simac	**6**	**6**	*35,29%*	50,00%	117	56	7,00%	2,72%
Sligro F.G	**3**	**8**	*17,65%*	27,27%	1 546	535	12,25%	19,16%
Stork	**5**	**8**	*29,41%*	38,46%	1 818	1 344	0,55%	17,11%
Tele Atlas	**7**	**3**	*41,18%*	70,00%	200	562	4,00%	-4,59%
Telegraf M.G	**5**	**3**	*29,41%*	62,50%	739	771	18,42%	12,25%
TKH Group	**4**	**6**	*23,53%*	40,00%	548	396	5,63%	17,97%
TNT	**6**	**7**	*35,29%*	46,15%	10 105	8 396	19,37%	20,16%
Tulip Comp.	**2**	**9**	*11,76%*	18,18%	43	72	34,00%	12,22%
Unilever	**11**	**3**	*64,71%*	78,57%	39 672	24 132	53,72%	45,35%
Unit 4 Agresso	**8**	**2**	*47,06%*	80,00%	353	250	20,66%	16,27%
Univar	**5**	**6**	*29,41%*	45,45%	5 049	2 174	12,49%	15,76%
USG People	**11**	**3**	*64,71%*	78,57%	1 978	2 065	37,57%	4,47%
Van der Moolen	**4**	**8**	*23,53%*	33,33%	112	731	3,39%	5,56%
Vedior	**4**	**8**	*23,53%*	33,33%	6 851	2 798	31,77%	15,40%
Versatel	**2**	**10**	*11,76%*	16,67%	378	691	0,66%	123,74%

Företag	Totalt Antal 1:or	Antal 0:or	Svarfrekvens inkl. 3:or	Svarsfrekvens	Omsättning (M€)	Balansomslutning (M€)	Andel goodwill	Avkastning
Vopak	**3**	**9**	*17,65%*	25,00%	687	1 765	0,44%	16,06%
Wavin inv.	**6**	**6**	*35,29%*	50,00%	1 331	1 598	9,21%	289,20%
R Wessanen	**4**	**10**	*23,53%*	28,57%	1 877	981	12,57%	53,98%
Wolters Kluwer	**5**	**5**	*29,41%*	50,00%	3 374	2 878	89,30%	23,75%

BILAGA 4

Sammanställning över hur poängen fördelats per fråga

IAS 36 punkt 134	a1)	a2)	b1)	b2)	c)	di)	dii1)	dii2)	diii1)	diii2)	div1)	div2)	dv1)	dv2)	ei)	eii)	fi)	fii)	fiii)	Antal	Antal	Svarfrekvens	Svarsfrekvens
																				1:or	0:or	inkl. 3:or	
Aalberts industr	1	1			1	0	0	0	0	0	0	0	1	0						4	8	23,53%	33,33%
ABN Amro	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0						1	13	5,88%	7,14%
Aegon	1	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0						1	12	5,88%	7,69%
Ahold Kon	1	1	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0	1	1						7	7	41,18%	50,00%
Ajax	1			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0						1	11	5,88%	8,33%
Akzo Noblel	1	0		0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0						2	11	11,76%	15,38%
Alcatel	1	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0						1	12	5,88%	7,69%
Arcadis	1	1		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0						2	11	11,76%	15,38%
Arcelor Mittal	1	1		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0						2	11	11,76%	15,38%
Beheer Bat.	1	0		0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0						3	10	17,65%	23,08%
Beter bed	1	1		0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0						4	9	23,53%	30,77%
Blue fox	1	0		0	1	0	0	0	1		1		1	0						5	6	29,41%	45,45%
Brill	1	0	1	0	1	0	0	0	1		0		1	0						5	7	29,41%	41,67%
Brunel Int	1	0			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0						1	11	5,88%	8,33%
Corio	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0						0	12	0,00%	0,00%
CTAC	1			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0						1	11	5,88%	8,33%
Doc data	0	0			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0						0	12	0,00%	0,00%
Draka Hol	1	0			1	0	0	0	0	0	1	0	1	0						4	8	23,53%	33,33%
DSM KON	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0						1	13	5,88%	7,14%
Endemol	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0						0	14	0,00%	0,00%
Eriks groep	1	1			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0						2	10	11,76%	16,67%
Exact	1	1	0	0	1	1	1	1	1	0	1		1	1						10	3	58,82%	76,92%
Fornix Bio.	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0						1	13	5,88%	7,14%
Fortis	1	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0						1	12	5,88%	7,69%
Fugro	1	1			1	0	0	0	1	1	0		1	0						6	5	35,29%	54,55%
Galapagos	1	1			1	1	1	0	0		0		1	0						6	4	35,29%	60,00%
Gamma	1	0			1	0	0	0	1	0	1		0	0						4	7	23,53%	36,36%
Getronics	1	1			1	1	1	0	1	0	1		0	0			0	1	1	9	5	52,94%	64,29%
Hagemeyer	1	1			1	0	0	0	1	0	0		1	0						5	6	29,41%	45,45%

IAS 36 punkt 134	a1)	a2)	b1)	b2)	c)	di)	dii1)	dii2)	diii1)	diii2)	div1)	div2)	dv1)	dv2)	ei)	eii)	fi)	fii)	fiii)	Antal	Antal	Svarfrekvens	Svarsfrekvens
																				1:or	0:or	inkl. 3:or	
Haltrust	**1**	0			**1**	0	0	0	**1**	0	**1**		0	0						**4**	**7**	23,53%	36,36%
Heijmans	**1**	0			0	0	0	0	**1**	0	0	0	**1**	0						**3**	**9**	17,65%	25,00%
Heineken	**1**	**1**			**1**	0	0	0	**1**	0	0		0	0						**4**	**7**	23,53%	36,36%
Hes Beheer	**1**	0			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0						**1**	**11**	5,88%	8,33%
Hitt	**1**	**1**			**1**	0	0	0	**1**	0	0		**1**	0						**5**	**6**	29,41%	45,45%
Ing Gr.	**1**	0			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0						**1**	**11**	5,88%	8,33%
Inno concepts	**1**	**1**	0	0	**1**	0	0	0	**1**		0	0	0	0						**4**	**9**	23,53%	30,77%
Laurus	**1**			0	0	0	0	0	0	0	0	0	**1**	0						**2**	**11**	11,76%	15,38%
Nedschroef	**1**	**1**	0		0	0	0	**1**	0		**1**		**1**							**5**	**5**	*29,41%*	50,00%
Neways E.I	**1**	0	0		**1**	0	0	0	**1**	**1**	0		**1**							**5**	**6**	*29,41%*	45,45%
Numico	**1**	**1**	**1**	0	**1**	0	0	0	**1**	**1**	0		0							**6**	**6**	*35,29%*	50,00%
Nutreco Holding	**1**	0	0	0	0	0	0	0	0		0		**1**							**2**	**9**	*11,76%*	18,18%
Ordina	**1**	0	0	0	**1**	0	0	0	**1**		**1**		0							**4**	**7**	*23,53%*	36,36%
Philips	**1**	**1**			0	0	0	0	0		0		0							**2**	**7**	*11,76%*	22,22%
Qurius	**1**	**1**	0	0	**1**	0	0	0	**1**		0		0							**4**	**7**	*23,53%*	36,36%
Ranstad	**1**	0	0		**1**	0	0	0	**1**		0		0							**3**	**7**	*17,65%*	30,00%
Reed Elsevier	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	0	0	0	**1**		**1**		0							**7**	**4**	*41,18%*	63,64%
Saint Gobain	**1**	**1**	0	0	0	0	0	0	**1**		**1**		0							**4**	**7**	*23,53%*	36,36%
SBM Offshore	**1**			0	**1**	0	0	0	0		0		0							**2**	**7**	*11,76%*	22,22%
Simac	**1**	**1**	0	0	**1**	0	0	0	**1**	0	**1**		**1**							**6**	**6**	*35,29%*	50,00%
Sligro F.G	**1**	**1**	0	0	**1**	0	0	0	0		0		0							**3**	**8**	*17,65%*	27,27%
Stork	**1**	**1**	0		0	0	0	0	**1**	**1**	0		**1**		0	0				**5**	**8**	*29,41%*	38,46%
Tele Atlas	**1**	0			**1**	**1**	0	**1**	**1**	**1**	0		**1**							**7**	**3**	*41,18%*	70,00%
Telegraf M.G	**1**				**1**	0	0	0	**1**		**1**		**1**							**5**	**3**	*29,41%*	62,50%
TKH Group	**1**	**1**	0		**1**	0	0	**1**	0		0		0							**4**	**6**	*23,53%*	40,00%
TNT	**1**	**1**		0	**1**	0	0	**1**	**1**	**1**	0	0	0	0						**6**	**7**	*35,29%*	46,15%
Tulip Comp.	**1**	**1**	0	0	0	0	0	0	0		0		0							**2**	**9**	*11,76%*	18,18%
Unilever	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	0		**1**					0	0	**11**	**3**	*64,71%*	78,57%
Unit 4 Agresso	**1**	**1**			**1**	**1**	**1**	0	**1**		**1**		**1**				0			**8**	**2**	*47,06%*	80,00%
Univar	**1**	0	0	0	**1**	0	0	0	**1**		**1**		**1**							**5**	**6**	*29,41%*	45,45%
USG People	**1**	**1**			**1**	0	0	**1**	**1**	**1**	**1**		**1**	0			**1**	**1**	**1**	**11**	**3**	*64,71%*	78,57%
Van der m.	**1**	0			**1**	0	0	0	**1**	0	0	0	**1**	0						**4**	**8**	*23,53%*	33,33%
Vedior	**1**	**1**			**1**	0	0	0	**1**	0	0	0	0	0						**4**	**8**	*23,53%*	33,33%
Versatel	**1**	0			**1**	0	0	0	0	0	0	0	0	0						**2**	**10**	*11,76%*	16,67%

IAS 36 punkt 134	a1)	a2)	b1)	b2)	c)	di)	dii1)	dii2)	diii1)	diii2)	div1)	div2)	dv1)	dv2)	ei)	eii)	fi)	fii)	fiii)	Antal	Antal	Svarfrekvens	Svarsfrekvens
																				1:or	0:or	inkl. 3:or	
Wavin inv.	**1**	0	**1**	0	**1**	0	0	0	**1**	0	**1**		**1**							**6**	**6**	*35,29%*	50,00%
R Wessanen	**1**	0	**1**	0	**1**	0	0	0	**1**	0	0	0	0	0						**4**	**10**	*23,53%*	28,57%
Wolters K.	**1**	1			**1**	0	0	0	**1**	0	1		0							**5**	**5**	*29,41%*	50,00%
Royal Wopak	**1**	0			**1**	0	0	0	**1**	0	0	0	0	0						**3**	**9**	*17,65%*	25,00%